

LISA 11 AINEVALDKOND VALIKÕPPEAINED

Sisukord

1. VALIKÕPPEAINE „UURIMISTÖÖ ALUSED“ AINEKAVA	5
1.1. Õppe-eesmärgid	5
1.2. Valikõppeaine lühikirjeldus	5
1.3. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine.....	6
1.4. Füüsiline õppekeskkond.....	7
1.5. Õpitulemused	7
1.6. Õppesisu	8
1.7. Hindamine	10
2. VALIKÕPPEAINE „KARJÄÄRIÕPETUS“ AINEKAVA	11
2.1. Õppe-eesmärgid	11
2.2. Valikõppeaine kirjeldus ja õppetegevus.....	11
2.3. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine.....	13
2.4. Füüsiline õpikeskkond.....	13
2.5. Õpitulemused	14
2.6. Õpitulemused ja õppesisu.....	14
2.7. Hindamine	16
3. VALIKÕPPEAINE “MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPPE“ AINEKAVA	18
3.1. Õppe-eesmärgid	18
3.2. Valikõppeaine kirjeldus.....	18
3.3. Füüsiline õpikeskkond.....	19
3.4. Õpitulemused	19
3.5. Kursuste õpitulemused ja õppesisu	20
3.5.1. I KURSUS „MAJANDUSÕPETUS “	20
3.5.2. II KURSUS „ETTEVÕTLUSÕPETUS “	23
3.6. Hindamine	27

4. VALIKÕPPEAINE “RIIGIKAITSEÕPETUS“	29
4.1.Üldalused.....	29
4.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid.....	29
4.1.2. Valikõppeaine kirjeldus.....	29
4.1.3. Võimalusi lõiminguks	30
4.1.4. Kursuse jaotus tundides.....	30
4.1.5. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	31
4.1.6. Hindamine	33
4.1.7. Füüsiline õpikeskkond.....	34
4.2. I KURSUS „RIIGIKAITSE “	34
4.2.1. Kursuste õpitulemused ja õppesisu	34
4.2.2. Hindamine	42
4.3. II KURSUS „PRAKTILINE ÕPE VÄLILAAGRIS “	42
4.3.1. Kursuse õpitulemused ja õppesisu	42
5. VALIKÕPPEAINE „USUNDIÕPETUS“	46
5.1. Õppe-eesmärgid	46
5.2. Valikõppeaine lühikirjeldus	46
5.3. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine.....	47
5.4. Füüsiline õpikeskkond.....	48
5.5. Õpitulemused	49
5.6. Õpitulemused ja õppesisu.....	49
5.7. Hindamine	52
6. VALIKÕPPEAINE „TERVISLIK ELUVIIS“	53
6.1. Õppe-eesmärgid	53
6.2 Valikõppeaine lühikirjeldus	53
6.3. Füüsiline õpikeskkond.....	53
6.4. Õpitulemused	53

6.5. Õppesisu	54
6.6. Hindamine	56
7. VALIKÕPPEAINE „PROJEKTIJUHTIMINE“ AINEKAVA.....	57
7.1. Õppe-eesmärgid	57
7.2. Valikõppeaine lühikirjeldus	57
7.3. Füüsiline õpikeskkond.....	57
7.4. Õpitulemused	57
7.5. Kursuste õppesisu.....	57
7.5.1. I KURSUS „PROJEKTIJUHTIMINE I“	57
7.5.2. II KURSUS „PROJEKTIJUHTIMINE II“	59
7.6. Hindamine	60
8. VALIKÕPPEAINE „WEB DISAIN“ AINEKAVA.....	62
8.1. Õppe-eesmärgid	62
8.2. Valikõppeaine kirjeldus ja õppetegevus.....	62
8.3. Füüsiline õpikeskkond.....	62
8.4. Õpitulemused	63
8.5. Õppesisu	63
8.6. Hindamine	63
9. VALIKÕPPEAINE A2-KEELEOSKUSTASEMEL VÕÕRKEEL - SAKSA KEEL (C-VÕÕRKEEL).....	65
9.1. Õppe-eesmärgid	65
9.2. Valikõppeaine kirjeldus.....	65
9.3. Õpitulemused	66
9.4. Teemavaldkonnad	68
9.5. Kursuste õpitulemused ja õppesisu	69
9.5.1. I-II kursused (10. klass).....	69
9.5.2. III-IV kursused (11. klass)	70

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUMI
GÜMNAASIUMIASTME ÕPPEKAVA
LISA 11 valikõppeained

9.5.3. V-VI kursused (12. klass).....	71
9.6. Hindamine	73
10. VALIKÕPPEAINE A2-KEELEOSKUSTASEMEL VÕÕRKEEL -PRANTSUSE KEEL (C-VÕÕRKEEL).....	74
10.1. Õppe-eesmärgid	74
10.2. Valikõppeaine lühikirjeldus	74
10.3. Gümnaasiumi õpitulemused (A1)	75
10.4. Õppetegevused	76
10.5. Kursuste õpitulemused ja õppesisu	76
10.5.1. I KURSUS (10. klass)	76
10.5.2. II KURSUS (10.klass).....	77
10.5.3 III KURSUS (11.klass)	78
10.5.4. IV KURSUS (11.klass)	79
10.5.5. V KURSUS (12.klass).....	80
10.6. Hindamine	82

1. VALIKÕPPEAINE „UURIMISTÖÖ ALUSED“ AINEKAVA

1.1. Õppe-eesmärgid

Valikõppeainega „Uurimistöö alused“ taotletakse, et õpilane:

- 1) oskab seada eesmärged, sõnastada uurimusküsimuse või hüpoteesi ning vastutada ülesande elluviimise eest;
- 2) oskab planeerida ja korraldada uuringuid;
- 3) oskab planeerida uurimistöö koostamist;
- 4) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist;
- 5) kasutab erinevaid teabeallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- 6) saab ülevaate ja kogemuse andmete kogumise, töötlemise ning analüüsimise meetoditest;
- 7) vormistab arvutil teaduslikkuse nõudeid järgivat uurimistööd;
- 8) esitab, hindab ja põhjendab uurimistöö tulemusi.

1.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikõppeaine annab algteadmised teadusliku uurimistöö olemusest, meetoditest, etappidest, struktuurist, vormistamisest ning kaitsmisest. Valikõppeaine koosneb auditoorsetest loengutest ja/või e-õppevormidest, mille jooksul käsitletakse eespool nimetatud teemasid. Lisaks kasutatakse individuaalõppevormi, mille vältel õpilane koostab koostöös juhendajaga vabalt valitud ainevaldkonnas uurimistööd, sh uurimistöö annotatsiooni emakeeles ja A-võõrkeeles, ning retsensiooni kaasõpilase uurimistöö kohta.

Uurimistöö on eelkõige protsess ja töömeetod, mille käigus analüüsitakse uuritavat probleemi süstematiseeritud ja asjakohaselt struktureeritud viisil. Tööd koostades tuleb järgida teaduslikkust tagavaid nõudeid. Seega peab uurimistöö teema olema aktuaalne ja töö sisu üheselt arusaadav. Järgida tuleb selektiivsuse, süsteemsuse, täpsuse ja objektiivsuse põhimõtteid. Autor peab kriitiliselt käsitlema nii enda kui ka olemasolevaid seisukohti ning kõik esitatud väited peavad olema argumenteeritud ja toetuma faktidele.

Teaduslikkuse järgimine eeldab kolme sisuliselt eristuva osa olemasolu töös:

- 1) ülevaade sellest, mida teised on teinud;
- 2) ülevaade oma uurimuse tulemustest ja kasutatud meetoditest;
- 3) enda tulemuste võrdlus teiste omadega ning järeldused.

Uurimistöö on uurimisprotsessi konkreetne tulemus ehk kirjalik aruanne, mis kajastab õpilase oskust iseseisvalt mõelda ja sisaldab õpilase oma seisukohti. Valikõppeaine kursus lõpeb uurimistöö tulemuste avaliku esitamise ehk kaitsmisega, mille käigus antakse järgmine ülevaade:

- 1) teema valiku põhjendus;
- 2) uurimusküsimus / uurimistöö hüpotees ja eesmärk;
- 3) meetodi(te) ja ülesehituse tutvustus, vajaduse korral põhjendamine;
- 4) lühike sisuülevaade;
- 5) töö kokkuvõte: milleni jõuti, kas eesmärk sai täidetud.

Valikõppeaine on tihedalt lõimitud emakeele, A-võõrkeele, infotehnoloogia ja uurimistöö teemaga otseselt seotud ainekursustega. Kursuse käigus koostatud uurimistöö võib olla gümnaasiumi koolieksami praktilise töö või ainealase uurimuse aluseks.

Valikõppeaine „Uurimistöö alused“ eeldus on õppeasutusesisene uurimistööde juhend, kus on fikseeritud uurimistöö struktuuri, viitamise ja vormistamise nõuded ning esile toodud juhendaja ja retsensendi roll ning hindamise põhimõtted.

Valikõppeaine kursuse väljund on uurimistöö esitamine erinevatele konkurssidele, sh õpilaste teadustööde riiklikule konkursile (SA Archimedes), keskkonnauurimuste konkursile (Haridus- ja Teadusministeerium, GLOBE programm Eestis) ning õpilaste ajalooalaste uurimistööde võistlusele „Minu Eesti“ (Eesti Ajalooõpetajate Selts).

1.3. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Valikõppeaine kursuse maht on 35 tundi. Kooli määrata on kursuse „Uurimistöö alused“ auditoorsete tundide arv ja/või veebipõhises õpikeskkonnas antava iseseisva töö maht teoreetiliste algteadmiste omandamiseks. Kursuse läbiviimise eelduseks on uurimistööde juhendi koostamine õpilastele. Juhendis antakse ülevaade uurimistöö olemusest ja struktuurist, fikseeritakse uurimistöö vormistamise, viitamise ja hindamise täpsed nõuded ning juhendaja ja retsensendi roll.

Valikõppeainet õpetades korraldatakse gümnaasiumis õppeasutusesisese juhendi põhjal järgmisi õppetegevusi:

- auditoorsed loengud ja/või iseseisev töö veebipõhises õpikeskkonnas (VIKO, IVA, Moodle, Blackboard vm) teoreetiliste algteadmiste omandamiseks;
- individuaalne juhendamine;
- uurimistöö teema valik ja piiritlemine;
- uurimistöö eesmärgi ja hüpoteesi (võimaluse korral), uurimisküsimuse sõnastamine, uurimisülesannete ja probleemi püstitamine ning meetodite valik;
- uurimistöö tähtajalise tegevuskava koostamine;
- iseseisev töö erinevate materjalide ja allikatega, sh elektrooniline teabeotsing ning tutvumine erialase kirjandusega;
- infoallikate kriitiline analüüs;
- andmekogumis-, andmetöötlus- ja analüüsimeetodite rakendamine;
- tabelite, skeemide ja jooniste koostamine ning analüüs;
- uurimistöö vormistamine arvutil juhendi järgi;
- retsensiooni ja annotatsiooni (emakeeles ja A-võõrkeeles) koostamine;
- ettevalmistus uurimistöö avalikuks tutvustamiseks ning kaitsmiseks;
- avalik esinemine.

1.4. Füüsiline õppekeskkond

Soovitavalt toimuvad kursuse auditoorsed tunnid ning avalik esinemine ehk kaitsmine klassiruumis, kus on internetiühendusega arvuti ja projektor. Veebipõhise e-õppe korraldamine eeldab juurdepääsu vastavale õpikeskkonnale. Õpilane võib kasutada eksperimendi või katsete korraldamiseks koolis olevaid spetsiaalseid vahendeid, järgides nii ohutusnõudeid kui ka eetilisi norme. Kool ei ole kohustatud tagama õpilasele eksperimentide ja katsete sooritamiseks vajalikke vahendeid.

1.5. Õpitulemused

Valikõppeaine lõpul õpilane:

- 1) tunneb uurimistöö koostamise metoodikat ning teeb uurimistöö iseseisvalt;
- 2) õpib suhtlema juhendajaga ning toime tulema konstruktiivse kriitikaga;
- 3) orienteerub valitud ainevaldkonna lihtsamal kirjanduses, leiab vajaliku info ja analüüsib seda kriitiliselt;
- 4) tunneb peamisi uurimistööks vajalike lähteandmete kogumise meetodeid (vaatlus, eksperiment, küsitlus, kogemuste üldistamine jt);

- 5) töötleb andmeid sobivate meetoditega (keskmiste arvutamine, korrelatsioon jt);
- 6) analüüsib uurimistulemusi sobivate meetoditega (võrdlemine, reastamine, analüüs, süntees, üldistamine jt);
- 7) vormistab uurimistöö teaduslikule uurimistööle esitatud nõuete ning uurimistöö juhendi järgi;
- 8) esitab ja kaitseb oma uurimistulemusi nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 9) oskab anda konstruktiivset tagasisidet kaasõpilase uurimistöö kohta.

1.6. Õppesisu

Uurimistöö olemus. Kvantitatiivne ja kvalitatiivne uurimus. Uurimistöö eesmärgid ja tunnused. Mõistete defineerimine.

Uurimistöös kasutatavad meetodid. Meetodite liigid ja valik. Valmisandmestikud (ametlik statistika, statistilised andmebaasid, arhiivimaterjalid, uurijate varasemad materjalid, muud dokumendikogud). Andmekogumis meetodid (vaatlus, eksperiment, mõõtmine, intervjuu, ankeetküsitlus, päevikumeetod, hinnanguskaala jne). Andmetöötlusmeetodid (keskmiste arvutamine, korrelatsioon jne). Analüüsimeetodid (võrdlemine, reastamine, analüüs, süntees, üldistamine).

Uurimistöö etapid. Koostöö juhendajaga. Teema valik ja piiritlemine. Töö allikatega (elektrooniline teabeotsing, allikakriitika ja plagieerimise vältimine). Töö esialgse kava koostamine. Hüpoteesi, uurimisküsimuse formuleerimine. Materjali (faktide) kogumine ja analüüs. Uurimistöö teaduslik tõlgendamine ja tulemuste üldistamine. Uurimistöö kirjalik vormistamine.

Uurimistöö struktuur. Tiitelleht. Sisukord. Sissejuhatus. Põhiosa (peatükid ja alapeatükid). Kokkuvõte. Kasutatud materjalid. Lisad. Retsensioon. Annotatsioon (emakeeles ja A-võõrkeeles).

Tabelid ja joonised. Kasutamisaala. Vormistamisnõuded.

Stiil ja keel. Akadeemiline kirjastiil. Loetavus ja mõistetavus. Terviklikkus ja sidusus. Lauseehitus ja sõnavalik. Objektiivsus. Ajavormid. Loetelud. Lühendite ja numbrite kasutamine tekstis. Õigekeel.

Viitamine ja vormistamine. Tsitaat ja refereering. Tekstisisene viitamine. Joonealune viitamine. Allikaloend (artikkel, raamat, õigusaktid, arhiivimaterjalid, elektroonilised allikad, dokumendid ilma isikuandmeteta jne).

Kaitsmine. Kaitsmise sisu ja ülesehitus. Avalik esinemine.

Õppesisu	Õpitulemused
1 moodul	
Infootsing internetis ja raamatukogus.	Leiab info sobivast allikast, hindab selle usaldusväarsust
Töö allikatega ja viitamine.	Hindab sobiva allikad usaldusväarsust
Viitekirje vormistamine ning viidete haldamine spetsiaalse tarkvaraga.	Koostab korrektse viitekirje. Viitab allikatele tekstis korrektselt
2 moodul	
Uurimisandmete kogumine.	Koostab erinevaid küsimuste tüüpe ja vastuste skaalasad sisaldava veebipõhise küsimustiku
Tunnuste tüübid.	Koostab erinevaid küsimuste tüüpe
Küsimuste tüübid ja vastuste skaalad.	Koostab erinevaid küsimuste tüüpe ja vastuste skaalasad sisaldava veebipõhise küsimustiku
Veebipõhise küsimustiku koostamine spetsiaalse tarkvaraga.	Korraldab veebipõhise ankeetküsitluse ning esitab küsitluse teel kogutud andmestiku elektroonilise andmetabelina
3 moodul	
Andmetöötluse alused. Andmetabeli koostamine tabelarvutustarkvaraga.	Korraldab veebipõhise ankeetküsitluse ning esitab küsitluse teel kogutud andmestiku elektroonilise andmetabelina
Andmete kodeerimine, sorteerimine ja filtreerimine, sagedustabeli ja risttabeli koostamine.	Kodeerib, sorteerib ja filtreerib andmed andmetabelis
Kirjeldav statistika: keskvärtus, mood, mediaan, standardhälve, kvartiilid.	Esitab kirjeldavad ja statistilised karakteristikud (keskmised, standardhälve, miinimum, maksimum, kvartiilid) koos oma selgitustega
Andmete visualiseerimine diagrammidega.	Koostab andmetabeli põhjal risttabeli ja sagedustabeli ning eri tüüpi diagramme
4 moodul	
Järeldav statistika: üldistus valimilt üldkogumile, usaldusnivoo, nullhüpotees, statistiliselt olulise erinevuse tuvastamine (z-test, t-test, hii-ruut-test).	Hindab hüpoteesi üldistatavust valimilt üldkogumile ning nullhüpoteesi kehtivust sobivalt valitud testi abil

5 moodul	
Andmetöötlus kvalitatiivse uuringu puhul: andmestiku kodeerimine, kategooriate moodustamine	Kodeerib, sorteerib ja filtreerib andmed andmetabelis
6 moodul	
Uurimisaruande vormindamine: tabelid, joonised, laadid, sisukord, indeks, päis, jalus, joonealused märkused.	Vormistab korrektselt uurimisaruande
Uurimisaruande põhjal esitluse koostamine ja ettekandmine.	Koostab uurimisaruande põhjal esitluse ning kannab selle ette
7 moodul	
Iseseisev töö oma lõpparuandega õpetaja juhendamisel.	Vormistab korrektselt uurimisaruande

1.7. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise põhimõtted fikseeritakse uurimistöo juhendis. Hinnatakse järgimisi valdkondi:

- sisu, sh uurimistöo vastavust teemale, seatud eesmärkide saavutamist, meetodite valikut ja rakendatust;
- vormi, sh referatiivse ja uurimusliku osa tasakaalu, töö liigendatust, vormistamisnõuete täitmist, tööd allikatega ning keelelist korrektsust ja eneseväljendusoskust;
- protsessi, sh planeerimist, tähtaegadest kinnipidamist ja kontakti juhendajaga;
- avalikku esinemist ehk kaitsmist.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja hinnetega “Arvestus (A)” ja “Mittearvestus (MA)”.

Kursuse "Arvestatud" on 60% kursuse jooksul täidetud ülesannetest.

2. VALIKÕPPEAINE „KARJÄÄRIÕPETUS“ AINEKAVA

2.1. Õppe-eesmärgid

Karjääriõpetuse valikõppeainega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab õppimist elukestva protsessina;
- 2) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
- 3) arendab soovi ja oskust endale eesmäärke seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- 4) võtab teadlikult vastutuse oma karjäärivalikute ja -otsuste eest;
- 5) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriotsuste langetamist;
- 6) on teadlik erinevatest töövaldkondadest, ametitest/elukutsetest, töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest, haridus- ja koolitusvõimalustest, tööturu üldistest suundumustest ning kohalikust majanduskeskkonnast;
- 7) kasutab asjakohast informatsiooni karjääri planeerimisel;
- 8) analüüsib oma õpitulemusi ja senist töökogemust ning kavandab oma karjääri.

2.2. Valikõppeaine kirjeldus ja õppetegevus

Valikõppeaine „Karjääriõpetus” raames käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilases valmisolekut optimaalseks rakenduseks tööjõuturul, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega. Karjääriõpetuse käsitlemisel on vajalik kindlustada ea- ja asjakohasust arvestavalt järjepidevus ning süsteemsus. Suur osa enesetundmisega seotud teemadest võimaldab õpilasel jälgida oma arengut. Karjääriõpetuse sisu mõjutab, millised on gümnaasiumi lõpetajate järgmised võimalikud sammud. Haridustee kavandamisele lisaks valmistuvad gümnaasiumi lõpetajad põhjalikumalt töömaailma sisenemiseks. Kursuse käigus eeldatakse gümnaasiumiastme õpilastelt suuremat iseseisvust, valmisolekut ennast analüüsida ja selle tulemusi julgelt kaaslastele esitleda.

Valikaine kursus koosneb kolmest osast:

- Enesetundmise teema käsitlemine ja vastavate praktiliste harjutuste sooritamine aitab õpilasel kujundada enesemääratluspädevusi ning eneseanalüüsi tulemusel langetada edasise haridustee ja tööeluga seotud teadlikke otsuseid. Käsitletakse sotsiaalsete ja õpipädevuste seoseid tulevaste õpingute ja tööeluga. Õpiharjumuste teadlik kujundamine sidustatuna karjääriplaanis püstitatud lühema- või pikemaajaliste eesmärkidega aitab ennetada õpilase haridustee katkemist.
- Karjääriinfo: õppimisvõimaluste, erinevate töövaldkondade ja tööturu suundumuste tundmine on vajalik, et õpilane oskaks teadlikult kavandada oma karjääri. Kujuneb valmisolek paindlikuks reageerimiseks tööturul toimuvatele kiiretele muutustele ja elukestvaks õppeks. Tööturuga praktilise tutvumise käigus saavad õpilased ülevaate erinevatest töövaldkondadest. Õpilast suunatakse uurima ja võimaluse korral katsetama erinevaid töid, vabatahtlikku tööd, otsima ja leidma seoseid õpingute ja töövaldkondade vahel. Õpilase ettevõtlikkuse kujunemisele aitavad kaasa praktilised õpitegevused.
- Planeerimise ja otsustamise põhimõtete tundmine aitab õpilasel süstematiseerida informatsiooni iseendast, tööturu võimalustest ja seostada seda tulevikuplaanidega. Õpilane analüüsib erinevaid karjäärivalikuid mõjutavaid tegureid. Õpilasel kujunevad teadmised ja oskused eesmärkide püstitamiseks, karjäärialaste otsuste langetamiseks, võimalike probleemide äratundmiseks ja nende ennetamiseks ning töö ja eraelu ühildamise tähtsusest.

Valikaine kursus „Karjääriõpetus” keskendub õpilase adekvaatse enesehinnangu kujunemisele.

Karjääriõpetuse valikaine mõlemad kursused gümnaasiumile koosnevad 35 ainetunnist. Erinevus seisneb selles, et esimese kursuse raames toimub õppetöö pigem õpirühmades ja klassikaaslastega koostöös. Teise kursuse õppetöö on korraldatud lähtuvalt individuaalsetest eelistustest. Karjääriõpetus aitab õpilasel luua enda jaoks tervikpilt teistes õppeainetes, kursustel ja erinevates elusituatsioonides omandatud teadmistest, oskustest ja kogemustest, mis on aluseks karjääriotsuste langetamisel. Valikaine kursuse konkreetne õppesisu täpsustatakse kursuse alguses õpetaja ja õpilaste koostöös. Alateemade kindlaksmääramisel, praktiliste tegevuste valimisel jne lähtutakse iga konkreetse õpperühma vajadustest, võttes arvesse, kas, kui palju ja kuidas on muud karjääriplaneerimist toetavad tegevused ning personaalne nõustamine õppekava raames sellele konkreetsele õpperühmale kättesaadavad.

2.3. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Karjääriõpetuse kursus gümnaasiumile koosneb 35 ainetunnist. Konkreetne õppesisu täpsustatakse kursuse alguses õpetaja ja õpilaste koostöös. Alateemade kindlaksmääramisel, praktiliste tegevuste valimisel jne lähtutakse iga konkreetse õpperühma vajadustest, võttes arvesse, kas, kui palju ja kuidas on muud karjääriplaneerimist toetavad tegevused ning personaalne nõustamine õppekava raames sellele konkreetsele õpperühmale kättesaadavad.

Kursust õpetades on soovitatav korraldada järgmisi õppetegevusi:

- rollimängud ja teised aktiivõppe meetodid, multifunktsionaalsed meetodid;
- eneseanalüüsi ja töövaldkonna tundmise küsimustike ning mõttearenduslehtede täitmine;
- auditoorsed loengud või iseseisev töö veebikeskkonnas teoreetiliste teadmiste omandamiseks;
- diskussioonid, väitlused;
- töö karjääriinfo allikatega, info kriitiline analüüs;
- essee kirjutamine;
- uurimistöo koostamine (nt konkreetse töövaldkonna kohta);
- intervjuu läbiviimine (nt konkreetse ametiala esindajaga);
- kutsesobivustestide läbiviimine;
- õppevisiidid, ettevõtete külastused;
- iseseisev töö (nt erinevate tööaladega tutvumiseks);
- karjääriplaani koostamine;
- õpimapi koostamine;
- avalik esinemine jne.

Õppetegevuste valikul lähtutakse konkreetse õpperühma õpilaste vajadustest, optimeerides õppetegevused teiste õppeainete ja tunniväliste tegevustega. Soovitatav on eelistada loengutele aktiivõppe meetodeid, kasutada multifunktsionaalsed meetodeid, mida on hõlbus siduda muu õppetegevusega teistes õppeainetes.

2.4. Füüsiline õpikeskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

- 1) erinevad enese ja tööturu tundmaõppimise töölehed, küsimustikud, mõttearenduslehed;

- 2) õppevisiidid reaalsesse töökeskkonda;
- 3) karjääri planeerimisalase kirjanduse kättesaadavus kooli raamatukogus;
- 4) arvutiklassi kasutamine (vastavalt vajadusele personaalseks või rühmatöök) ainetunnis veebist karjääri planeerimisalase informatsiooni otsimiseks (rajaleidja.ee jt);
- 5) karjäärispetsialisti personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilase vajadustele.

2.5. Õpitulemused

Valikõppeaine lõpul õpilane:

- 1) tunneb erialade, ametite ja elukutsete vahelisi seoseid;
- 2) oskab näha ja mõistab töömaailmas toimuvat;
- 3) on teadlik selle mõjust isikliku tööalase karjääri planeerimisele;
- 4) teadvustab oma vastutust ja on motiveeritud isiklikku karjääri teadlikult planeerima.

2.6. Õpitulemused ja õppesisu

Enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) analüüsib enda isiksust ja kasutab eneseanalüüsi tulemusi elutee planeerimisel ja karjäärivalikute tegemisel;
- 2) on motiveeritud õppima, tunneb ja kasutab erinevaid õpistrateegiaid;
- 3) oskab analüüsida ennast kui tulevast töötajat;
- 4) oskab näha oma erinevate elurollide seost karjäärivalikutega.

Õppesisu

- Isiksuseomadused: närvisüsteemi tüüp, temperament ja iseloom.
- Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, motivatsioon, hoiak, emotsioonid.
- Minapilt ja enesehinnang, identiteet, refleksioon.

Karjääriinfo tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb tööturu suundumusi, erinevaid töövaldkondi ning on teadlik võimalustest ja nõuetest tööturul;
- 2) teab karjääri võimalusi majandustegevusvaldkondades;
- 3) mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning vajadust pidevaks enesearendamiseks;
- 4) oskab leida infot tööturu, erialade ja õppimisvõimaluste kohta ning kasutab seda oma haridustee planeerimisel.

Õppesisu

- Muutuv tööturg: tööturu olukord, trendid, arengusuunad, prognoosid, tööandjate ootused, ettevõtluse vormid, töösuhteid reguleerivad õigusaktid.
- Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents, elukestev õpe, töömotivatsioon, võrdne kohtlemine tööjõuturul.
- Majandustegevusalad, amet ja ametite rühmad, kutse ja kutseoskused, kutsestandardid, kutseelistused.
- Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitteformaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised seosed.

Planeerimine ja otsustamine

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) mõistab karjääriplaneerimist kui terviklikku, järjepidevat ja elukestvat protsessi;
- 2) suudab iseseisvalt otsustada ja analüüsida otsuseid mõjutavaid tegureid;
- 3) kasutab vajaduse korral karjääripetsialistide abi (karjääri nõustamist, tuge karjääriinfo hankimisel ja analüüsil);
- 4) on valmis teadlike karjääriotsuste tegemiseks ja isikliku karjääriplaani koostamiseks elukestva õppe kontekstis;
- 5) võtab vastutuse oma karjääri planeerimisel.

Õppesisu

- Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamisraskused, karjääriinfo allikad, infootsimine, alternatiivid, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriteenused.
- Isikliku karjääriplaani koostamine: elukestev õpe, edu, elurollid, elulaad, karjäär, õpimotivatsioon, omavastutus, kandideerimisdokumendid, karjääriplaneerimine, karjääriplaani koostamine.
- Isiksuseomadused: võimed, intelligentsus, huvid, üldised ehk ülekantavad kompetentsid ja kutsespetsiifilised kompetentsid.

2.7. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet. Hindamisel väärtustatakse õpilaste isikupära ja toetatakse arengut. Õpilane peab olema hindamises aktiivne partner, kuna see toetab eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

On soovitatav, et kursuse jooksul koostab õpilane personaalse õpimapi, millesse kogub eneseanalüüsi, ettevõtete külastuse töölehed jt õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutsete või erialadega seotud materjalid. Selles sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas individuaalselt või rühmatööna. Õpimapi kaitsmist saab hinnata kursuse kokkuvõtva hindena.

Õpilasele õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja hinnetega “Arvestus (A)” ja “Mittearvestus (MA)”.

Hinnatakse:

- praktilisi töid: CV koostamine; motivatsioonikiri, kandideerimise avaldus, essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõte, eneseanalüüsi kokkuvõte, isiklik karjääriplan (õpiplan) jms;
- praktilise tegevuse mõtestamise oskust;

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUMI
GÜMNAASIUMIASTME ÕPPEKAVA
LISA 11 valikõppeained

- oskust asjakohast informatsiooni otsida ja analüüsida (karjääriinfo analüüsi kokkuvõte);
- loomingulisust ja ratsionaalsust;
- teadlikkust peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
- iseseisva analüüsi oskust;
- õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde õpimapi esitlemise jt tegevuste käigus.

3. VALIKÕPPEAINE “MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPPE” AINEKAVA

Majandus- ja ettevõtlusõpe jaguneb kaheks kursuseks:

- 1) Majandusõpetus
- 2) Ettevõtlusõpetus

3.1. Õppe-eesmärgid

Majandus- ja ettevõtlusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning rakendab majandusteadmisi üksikisikuna ning perekonna- ja tööelus;
- 2) teab oma õigusi ja kohustusi kui kodanik, töötaja, tarbija ning ettevõtja;
- 3) teab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 4) valdab ülevaadet ja kogemusi erinevatest elukutsetest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 5) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi tegutseda ettevõtjana;
- 6) analüüsib ettevõtete, riikide ja maailmamajanduse kujunemist ning toimimist, mõistab üksikisiku, ettevõtete ja riikide vastutust globaalprobleemide lahendamisel;
- 7) suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades säästva arengu põhimõtteid;
- 8) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab seada eesmäärke, vastutab ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 9) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, plaanib ning teeb uurimistöid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

3.2. Valikõppeaine kirjeldus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärk on omandada arusaamine ühiskonnas toimivatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksikisiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi. Kõik majandussüsteemid kasutavad oma tegevuseks erinevaid ressursse. Maailmas valitsev nappus sunnib riike, ettevõtteid ja inimesi tegema väga erinevaid valikuid ning otsuseid. Majandus- ja ettevõtlusõpetus aitavad paremini mõista inimese ja keskkonna vastastikuseid seoseid ning langetada õiglasemaid otsuseid. Õppides näevad õpilased keskkonna, inimese ja majanduselu

vastastikuseid suhteid ning ka säästva eluviisi vajadust. Õpilased saavad teavet erinevate elukutsete, elukutsetele esitatavate nõuete ja õppimisvõimaluste kohta, õpivad koostama elulookirjeldust ning käituma töövestlustel. Õpitakse analüüsima tööturu nõudmisi ja pakkumisi, nägema ja hindama oma soove ning võimalusi. Elukutset valides õpitakse nägema töötaja rolli kõrval ka tööandja (ettevõtja) rolli. Õpilased mõistavad töötaja kui ühe põhilise ressursi väärtust tööandja jaoks ja kõigi töötajate võrdse kohtlemise tagamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise vajalikkust. Majandusõpetuse läbimisel omandavad õpilased oskuse otsida, kasutada, analüüsida ja hinnata mitmesuguseid statistilisi materjale ning kasutada infotehnoloogilisi vahendeid. Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult. Majandus- ja ettevõtlusõpetusel on tihe integratsioon teiste õppeainetega, tuginedes matemaatika, geograafia- ja ajalooteadmiste ning toetades ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist.

Õpilasfirma rakendamiseks on õpetajal vaja läbida eelnev koolitus.

3.3. Füüsiline õpikeskkond

Kool:

- korraldab valdava osa õpest klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning aulise kasutamise võimalus;
- võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (ettevõttes) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.

3.4. Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ning teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;
- 2) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ning tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 3) hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ning oma karjääri plaanimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ning väärtustab ärietika põhimõtteid;
- 4) tunneb tööseadusi ning oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;

- 5) saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult; plaanib ning koostab isiklikku ja pere eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
- 6) teab, et raha on üldtunnustatud maksevahend, väärtuse mõõdupuu ja kogumisvahend, võrdleb laenudest saadava kasu ning kaasnevate kulutuste ja riskide vahekorda;
- 7) teab üksikisiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees, analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ning seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- 8) selgitab tootlikkust, mastaabisäästu ja masstootmist, teab kvalifitseeritud tööjõu, nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele;
- 9) hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgid ning tähtsust maailma globaliseerumisel.

3.5. Kursuste õpitulemused ja õppesisu

3.5.1. I KURSUS „MAJANDUSÕPETUS“

MAJANDUSE OLEMUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) mõistab, kuidas sunnib nappus inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid;
- 2) analüüsib, kuidas lahendavad erinevad majandussüsteemid põhilisi majandusprobleeme.

Õppesisu

Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: mida, kuidas, kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makroökonomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja sega majandus.

NÕUDLUS, PAKKUMINE, HIND

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) iseloomustab nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel; saab aru pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele;
- 2) selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ning sotsiaalseid tagajärgi.

Õppesisu

Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ning graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine.

INIMENE KUI OMANIK, TOOTJA, TÖÖTAJA JA TARBIJA

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena;
- 2) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast;
- 3) oskab vormistada nõuetekohaselt elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu

Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.

RAHA JA FINANTSMAJANDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle;
- 2) analüüsib kommertspankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ning laenude tähtsust pankade bilansis;
- 3) teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareservi hoidjana ja kommertspankade järele valvajana;
- 4) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid;

- 5) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle;
- 6) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ning selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega;
- 7) tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses.

Õppesisu

Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommerts pangad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.

VALITSUSE OSA MAJANDUSES

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) toob näiteid valitsuse pakutavate hüvede kohta;
- 2) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ning hüvede ümberjagamisel;
- 3) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel;
- 4) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle.

Õppesisu

Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve. Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklilisus.

RAHVUSVAHELINE MAJANDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses;
- 2) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist;
- 3) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile;
- 4) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi;
- 5) mõistab tehnoloogilise arenguga saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevaid võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist,
- 6) tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist;
- 7) teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest;
- 8) teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping; analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksiktarbijale ja ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides.

Õppesisu

Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurs, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välismajandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailmamajanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.

3.5.2. II KURSUS „ETTEVÕTLUSÕPETUS“

Ettevõtlusõpetuse kursuse õpetamisel on soovitatav valida järgmiste meetodite vahel:

- Kasutada Junior Achievement'i õpilasfirma programmi, mille raames viiakse läbi tegevus ettevõtte loomisest kuni lõpetamiseni. Selle variandi valimise korral peab õpetaja läbima vastava koolituse Junior Achievement'i Arengufondi juures (vt <http://www.ja.ee/>).
- Kasutada arvutipõhiseid ettevõtlusprogramme, näiteks TITAN või PIZZERIA, mis modelleerivad ettevõtete tegutsemist konkureerival turul. Õpilased õpivad tegema olulisi majandus- ja juhtimisotsuseid ning saavad interaktiivses vormis esimesi ettevõtluskogemusi. TITANi variandi valimise korral on soovitatav õpetajal läbida

vastav koolituse Junior Achievement'i Arengufondi juures (vt <http://www.ja.ee/>) või kasutada lihtsustatud versiooni internetis <http://titan.ja.org>. Programm PIZZERIA on kättesaadav aadressil <http://www.pizzeria.ee>.

- Kasutada ettevõtlusteemade õpetamisel äriplaani, mille koostamise käigus tehakse teoreetiliselt läbi ettevõtte loomiseks vajalikud etapid äriideest finantsarvutusteni.
- Õpetaja võib omal valikul kasutada eelnevaid meetodeid kombineeritult.

TURUMAJANDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust;
- 2) tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust.

Õppesisu

Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum. Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele.

ETTEVÕTLUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid;
- 2) analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees;
- 3) mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust.

Õppesisu

Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum. Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osühing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär. Äriseadustik.

ETTEVÕTE ALUSTAMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus oskab õpilane koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks.

Õppesisu

Oma ettevõtte alustamine. Äriidee, äriplan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid. Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.

ETTEVÕTE RAAMATUPIDAMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb õpilane raamatupidamise aluseid ning oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel.

Õppesisu

Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks.

JUHTIMINE

Õpitulemused

Kursuse lõpus oskab õpilane kasutada juhtimisprobleemide lahendamiseks ajurünnakut.

Õppesisu

Eesmärkide seadmine, plaanimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.

TÖÖJÕUD

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab hinnata enda võimeid ja vastutust, töötades ühel ametikohal õpilasfirmas;
- 2) oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust.

Õppesisu

Töäjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Sooline segregatsioon tööturul.

KONKURENTS ETTEVÕTLUSES

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb õpilane konkurentsiliike ning konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid.

Õppesisu

Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ning tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisaini lahend ja autoriõigus.

TURUNDUS

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab seada tootmise ja müügi eesmärged;
- 2) tunneb turunduse mõistet ja rolli ettevõtte tegevuses;
- 3) oskab hinnata ja võrrelda turustruktuure ning strateegiaid, teha reklaami ja müüa tooteid.

Õppesisu

Põhiülesanded. Toode, hind. Hinnakujundus. Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine. Ostja ja müüja rollid.

ÄRIEETIKA

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda;
- 2) hindab seoseid väärtuste ja käitumiste vahel.

Õppesisu

Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.

3.6. Hindamine

Valikõppeaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe” õpitulemuste hindamine lähtub gümnaasiumi riikliku õppekava üldosas ja teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandustekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, info leidmist ning situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, ülesannete lahendamise loovust, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ning seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöodes ja aruteludes.

Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta. Iseseisvad tööd on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes jne.

Majandus- ja ettevõtlus kursused lõpevad kokkuvõtva hindamisega, mis hõlmab kogu kursuse materjali.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja hinnetega “Arvestus (A)” ja “Mittearvestus (MA)”.

Tööd peetakse arvestatuna kui see on tehtud õigeaks ajaks ja vastab esitatavatele nõuetele. Tööd peetakse mittearvestatuna juhul kui see ei vasta nõuetele, täidetud ebakorrektselt või ei ole esitatud määratud tähtajaks.

Kirjalikud tööd

Hindamisel tuleb lähtuda järgmisest skaalast:

- hinne „A” („arvestatud”), kui saavutatud õpitulemused vastavad vähemalt üldiselt õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kusjuures esineda võib mõningaid puudusi ja vigu;
- hinne „MA” („mittearvestatud”), kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi.

Praktilised tööd

Õpetaja hindab õpilase teadmisi ja oskusi praktiliste tööde (rühmatööd, paarisööd) põhjal:

- paarisöös hinnatakse aja kasutust (aja limiidi piires täideti ülesanne edukalt), ülesande lahendust (õpilased lahendasid antud ülesande), tööpanus (mõlemad osapooled on aktiivsed), ülesandes püstitatud eesmärkide teostamist (ülesandele püstitatud eesmärkidest saadi aru ja täideti see edukalt), arusaamise ülesandest (saadi aru ja ei vajanud lisajuhendamist);
- rühmatöös hinnatakse ülesannete jagamist (ei tekkinud mingeid probleeme), arvamuste ära kuulamine (rühmajuhth kuulab ära kõigi arvamused), rühmajuhhi otsuseid (rühmajuhth tegi otsuseid enamuse arvamuse põhjal), meeldetuletused (esitasime töö õigel ajal rühmajuhhi meeldetuletuseta), hinnangu rühmajuhhile (rühmajuhth täitis oma ülesandeid hästi).

Kursuse “Arvestatud” pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel, mille hulgas määravat kaalu omavad oluliste tööde (kontrolltööde) hinded. Kontrolltööd peavad olema sooritatud vähemalt „rahuldavale“ hindele. Kui õpilane on puudunud (olenemata põhjustest) üle 1/3 või rohkem tundidest või enamusolulisi töid on sooritatud „puudulikult“, siis võib ta kursuse lõpus sooritada töökogu kursuse materjali peale.

Kursuse “Mittearvestatud” pannakse välja, kui õpilane on puudunud 51% ja enamainetundidest ega ole sooritanud oluliste tööd (kontrolltööd).

Kursusehinne kujuneb praktiliste tööde koondhinde alusel. Kooliastmehinne kujuneb kahe valikkursuse põhjal.

4. VALIKÕPPEAINE “RIIGIKAITSEÕPETUS“

4.1.Üldalused

4.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;
- 2) järgib demokraatlikke väärtusi, üldkehtivaid moraalinorme ja eetika põhimõtteid ning aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi;
- 3) teab riigikaitse korraldust ja riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
- 4) väärtustab riigikaitset, Kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseleidis ja on motiveeritud vaba tahte alusel läbima ajateenistust;
- 5) on omandanud esmased oskused hädaolukordades adekvaatseks käitumiseks, on abivalmis ja vastutustundlik kodanik;
- 6) hindab erinevatest teabekanalitest (sh digitaalsetest) saadud info asjakohasust ja usaldusväärsust ning käitub sellest lähtuvalt vastutustundliku kodanikuna, toetades ühiskonna demokraatlikku arengut;
- 7) kasutab asjakohast digitehnoloogiat, on teadlik digikeskkonna ohtudest, järgib ka digikeskkonnas moraali- ja väärtuspõhimõtteid;
- 8) kirjeldab väe- ja põhilisi relvaliike ja nende funktsioone;
- 9) kirjeldab maaväe allüksuseid alates jaost kuni diviisini.

4.1.2. Valikõppeaine kirjeldus

Riigikaitseõpetus on valikõppeaine, mille maht on kaks kursust, s.o 70 tundi.

Üks kursus („Riigikaitse“ 35 tundi) moodustab teoreetilise osa, mis on koolidele kohustuslik, ning teine kursus („Praktiline õpe välilaagris“ 35 tundi) on praktiline kursus, mille viib läbi Kaitseleidu või Kaitseväge struktuuriüksus.

Praktilise kursuse, s.o välilaagris osalemise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine. Valikaine teoreetilist kursust läbimata ei ole võimalik osaleda kursusel „Praktiline õpe välilaagris“.

Kool korraldab riigikaitseõpetuse oma võimaluste järgi kas teoreetilise ja praktilise osa lõimitult või eraldi kursustena. Teoreetiline ja praktiline õpe on ainekavas õppeteemade all

lõimitult. Õpetaja valikul käsitletakse teatud teemasid süvitsi ja teatud teemasid ülevaatlilikult, et vältida õpilase ülekoormatust.

Laskeväljaõpet viiakse läbi võimaluse korral kursuse „Praktiline õpe välilaagris“ raames Kaitseliidu või Kaitseväe ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel. Kui see ei ole võimalik, siis laskeõppe tulemust ei taotleta. Laskeõppe õpitulemuste saavutamata jäämine ei mõjuta kursuse üldist arvestamist.

4.1.3. Võimalusi lõiminguks

Riigikaitseõpetus annab võimaluse lõimida teemasid erinevate õppeainetega:

Ajalugu – Eesti sõjaajalugu (Eesti ajalugu I ja II), erinevad kriisid läbi ajaloo (lähiajalugu II, III);

Ühiskonnaõpetus – kuidas mõjutavad kriisid poliitilist maastikku, üldine riigikaitsekorraldus ning sise- ja välisriiklikud organisatsioonid;

Füüsika – ballistika ja massihävitusrelvad, elanikkonnakaitse;

Geograafia – topograafia ning praktilise väljundina maastikul liikumine ning varjumine;

Liikumisõpetus – topograafia ja orienteerumine, füüsiline ettevalmistus ning rivilised liikumised, kaitseväe füüsilise võimekuse kontrolltesti sooritamine;

Võõrkeeled – rahvusvaheline NATO terminoloogia, liitlasvägesid puudutav informatsioon;

Muusikaõpetus – rivilaulud ja sellega seotud ajalugu;

Bioloogia – bioloogilised relvad, reostus.

4.1.4. Kursuse jaotus tundides

Riigikaitseõpetus koosneb kahest kursusest. Kursus „Riigikaitse“ on kohustuslik valikaine, mille maht on 35 ak/h ning tuleb läbida kõikidel gümnaasiumi õpilastel. Kursus „Praktiline õpe välilaagris“ on samuti 35 ak/h, kuid on riikliku ainekava raames õpilastele vabatahtlik ning viiakse läbi Kaitseliidu või Kaitseväe üksuste poolt. Kursuse tundide jaotus on indikatiivne ning ei seo õpetajat sellistes raamides õpet läbi viima. Selle väljatöötamisel on võetud aluseks õpetajate ja Kaitseliidu sisend selle osas, kui kaua teema edasiandmiseks aega teoreetiliselt võib

kuluda. Mitmeid teemaplokke on võimalik omavahel lõimida ja sellest tulenevalt ka mahud muutuvad.

Riigikaitse kursus	Maht
Eesti sõjaajalugu	3
Tänapäeva sõjalised kriisid, sõjad ja relvakonfliktid	9
Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine	8
Kaitseväeteenistus	2
Riviõpe	1
Relvaõpe ja ohutus	2
Topograafia ja orienteerumine	2
Esmaabi	2
Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse	6
Kokku	35

4.1.5. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Gümnaasiumi ülesanne on noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

Riigikaitseõpetuse õppimine peab olema võimalikult lähedalt seostatud igapäevaeluga. See avardab riigikaitseõpetuse rakendusliku suuna võimalusi noorte jaoks. Senisest rohkem tuleb töötada erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis sh. kaitseväeteenistuse veeb). Siiski tuleb õppetegevuses arvestada õpilaste kõlbelisi ja usulisi tõekspidamisi, õppetegevuse käigus ei tohiks õpilane tunda ennast survestatuna vaid õpetaja ülesanne on siduda riigikaitse teemad ära igapäevaeluga ja põhjendada arusaadavalt õpiväljundeid ja eesmärgi.

Õppeprotsessis on oluline koht uurimuslikel õpivõtetel, mille abil omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise ja läbiviimise, kriitilise mõtlemise, tulemuste tõlgendamise ja esitamise oskused. Õppeprotsessis on olulisel kohal

aktiivõppe meetodid nagu arutelud, praktilised õppused, õppekäigud. Võimalusel viia õpet läbi ka väljaspool klassikeskkonda nagu näiteks väeosades või muuseumites ning lisaks kasutada e-õppe võimalusi.

Riigikaitse kursus eeldab, et õpetajal on riigikaitseline taust ja kogemus kas tegevväelasena, reservväelasena, kaitseliitlasena, päästja või politseinikuna või muu riigikaitse rolli täitjana. Õpitulemuste saavutamisel on oluline roll õpetaja suhtumisel ja pedagoogilistel oskustel. Igal tegevusel peab õpetaja arvestama kursuse põhieesmärke – kaitsetahte kasvatamist, oma rollist riigikaitse ja erinevatest võimalustest riigikaitsele panustamiseks. Kursus peab tekitama õpilastes huvi valdkonna vastu laiemalt ja kasvatama soovi rohkem juurde õppida ja ise panustama. Soovitav on kursuse läbinud õpilastega kontakti hoidmine kuni ajateenistuse läbimiseni. Võimaluse korral kannab õpetaja tunde andes vormiriidetust.

Riigikaitse kursuse ajal on soovitatav koostöös kehalise kasvatuse õpetajaga viia läbi kehaliste võimete kontrolltest eesmärgiga hinnata füüsilist võimekust võrreldes kaitseväes kehtestatud normidega. Võimalusel teeb õpetaja testi läbi koos õpilastega.

Tundide ettevalmistamisel arvestada õpilaste vanusega – G2 ja G3 astmes on võimalik tekitada rohkem sisulist arutelu. G1 õppeaasta alguses toimuvatel kursustel vältida õpilase arvamusel põhinevat riigikaitse arutelusid.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, lahingupaik, väeosa ja teised riigikaitsealised institutsioonid, sh kaitseväge õppeasutused, jne;
- 7) kasutatakse nüüdisaegseid e-õppekeskkondi ja -vahendeid ning õppijakeskseid õppemeetodeid;
- 8) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega, et toetada õpilase kujunemist aktiivseks, abivalmiks ja vastutustundlikuks kodanikuks ning iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks;
- 9) õppetegevus välilaagris viiakse läbi Kaitseväge ja Kaitseliidu ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel.

4.1.6. Hindamine

Hindamise korraldus lähtub kooli õppekavas sätestatust. Arvestades riigikaitseõpetuse õpitulemusi ning asjaolu, et tegemist on kohustusliku valikaine kursusega on soovitatav kasutada mitmeeristavat hindamist (arvestatud, mitte arvestatud). See annab võimaluse arvestada õpilaste erineva õpivõimekusega, kõlbeliste ja usuliste tõekspidamistega.

Hindamise eesmärk on saada ülevaade kursuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust lähtudes kursuse eesmärkidest. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamist kui ka õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste (eeskätt sotsiaalne ja kodanikupädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus) saavutatust. Laagris hinnatakse praktilisi sooritusi. Ohutu relvakäsitsemise testi positiivne sooritus on kohustuslik enne praktilisel laskeharjutusel osalemist. Soovitatav on hinnata praktilisi sooritusi samuti mitmeeristavalt. Arvestamata võib soorituse, kui eksitakse orienteerumisel või ei tabata laskeharjutusel sihtmärki.

Riigikaitseõpetuse õpiväljundid on saavutatavad mitmeeristavat hindamist kasutades läbi arutelude, mõtteülesannete, seoste leidmise jmt. Hindamisel on võimalik rakendada erinevaid mälumänguformaate (kahoot, Kuldvillak, Kes tahab saada miljonäriks? jne)

Kool võib korraldada riigikaitseõpetuse kohustusliku ulatuse osas eksami. Kui lisaks teoreetilisele kursusel osaletakse ka välilaagris, on soovitatav praktilistest ülesannetest hõlmata vaid rivotundides ja esmaabis omandatud. Hindamise eesmärk on kontrollida õpitulemuste saavutatust ning suurendada oma teadmiste ja oskuste demonstreerimise kaudu noorte kaitsetahet. Õpilaste teadmiste ja oskuste tase annab õpetajale tagasisidet tema poolt korraldatud õppeprotsessi kohta.

Õpetaja kohustus on tutvustada hindamis põhimõtteid ja muid reegleid esimeses, kursust sissejuhatavas tunnis.

4.1.7. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kuid võimaldab õpet ja õppekäike ka väljaspool klassiruumi.

Välilaager toimub Kaitseleidu või Kaitseväge struktuuriüksuses või nende poolt korraldatud kohas. Välilaagris kasutatakse individuaal- ja allüksuse varustust ning õpitulemuste saavutamiseks vajalikke õppevahendeid. Relva- ja laskeõpe viiakse läbi vaid juhul, kui on võimalik tagada õppeks vajalikud tingimused, vahendid ja pädevad õppe läbiviijad.

Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond põhineb lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel. Kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväarikust ja isikupära. Õpetajad ja välilaagri läbiviijad loovad klassiruumis ja välilaagris õpilastele võimaluse näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega. Märatakse ja ennetatakse õpilaste omavahelist kiusamist ning vägivalda.

4.2. I KURSUS „RIIGIKAITSE“

4.2.1. Kursuste õpitulemused ja õppesisu

1) Eesti sõjaajalugu

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) seletab näidete kaudu, kuidas sõjapidamine on ajaloo jooksul muutunud ning selgitab sõdade mõju ühiskonnale ja inimeste saatusele (oma perekonna näitel);
- 2) nimetab Eesti ja Euroopa sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ning nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis; analüüsib sõja tagajärgi ja mõju ning seoseid ühiskondlike protsessidega;
- 3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid sõda, sõjaajalugu, sõjandus, sõjateadus, strateegia, taktika, heidutus, üldine sõjaväekohustus, palgasõjavägi, massiarmee;
- 4) teab, kes olid Michael Andreas Barclay de Tolly, Johan Laidoner, Aleksander Tõnisson,
- 5) Julius Kuperjanov ja Johan Pitka, ning iseloomustab nende tegevust;
- 6) kirjeldab Eesti riigikaitse taasloomist.

Õppesisu

Sõjapidamise muutus ajaloo jooksul. Sõja mõiste. Sõjapidamisest vana- ja keskajal. Palgaväe teke. Üleminek üldisele sõjaväekohustusele. Alalised armeed, regulaararmee, massiarmeed. Ohvitserkonna kujunemine. Tehnika mõju sõjandusele. Sõda ja majandus. Sõjavastane liikumine. Sõjapidamise ulatus (maailmasõjad) ja sotsiaalne mõju 20. sajandi. Rahvasteliit.

Eesti sõjaajalugu üldise sõjaajaloo kontekstis. Ristisõdade ajastu ja muistne vabadusvõitlus. Eestlaste sõjaline organisatsioon muinasajal. Malev. Suurriikide võitlused Vana-Liivimaa pärast. Saja-aastase sõja sündmused Eestis (1558–1661). Põhjasõda ja selle tagajärjed Eestile. Vene impeeriumi sõjad ja Eesti. Sõjalised koormised. Sõjaväeteenistus Eesti alal. Sõjalised kaitserajatised. Esimene maailmasõda ja Eesti iseseisvuse süünd. Rahvusväeosad. Vabadussõda 1918–1920. Kooliõpilaste roll Vabadussõjas. Tartu rahu. Eesti riigikaitse 1920–1940. Teine maailmasõda ja Eesti. Eestlased Saksa armees ja Punaarmees. Soomepoisid. Metsavendlus.

Okupatsiooniar mee kohalolek. Mõjud ühiskonnale, keskkonnale ja majandusele. Eestlased Nõukogude armees. Nõukogude armee lahkumine Eestist.

Eesti riigikaitse taastamine. Valikud Eesti riigikaitse taasloomisel. Eesti riigikaitsepoliitika kujunemine ning riigikaitsestruktuuride peamised suunad ja **olulisemad sündmused**.

2) Tänapäeva sõjalised kriisid, sõjad ja relvakonfliktid

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) toob näiteid 20. sajandi teise poole ja nüüdisaegsete sõjaliste kriiside ja konfliktide kohta, analüüsib nende tunnuseid, põhjusi ja arenguid;
- 2) kirjeldab rahvusvahelise julgeolekukeskkonna erinevaid arenguetappe ning võrdleb külma sõja aegset ja tänapäevast julgeolekukeskkonda;
- 3) iseloomustab peamisi julgeolekuga tegelevaid rahvusvahelisi organisatsioone (NATO, EL, ÜRO, OSCE);
- 4) nimetab massihävitusrelvade põhitüüpe, kirjeldab nende kasutamise eesmärke ja tagajärgi;
- 5) iseloomustab ja kasutab kontekstis mõisteid sõjaline kriis ja konfliktid, infosõda ja hübriidsõda, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, küberturvalisus, psühholoogiline kaitse, massihävitusrelv, terrorism, heidutus.

Õppesisu

Rahvusvahelised kriisid ja konfliktid 20. sajandi teisel poolel valitud näidete toel. Julgeoleku riskid ja ohud, rahvusvaheline poliitika ja selles osalejad, riikidevahelised suhted.

Kollektiivne kaitse ja julgeolek: ÜRO, NATO, Euroopa Liit. Rahvusvahelise sekkumise põhjused ja tagajärjed. Kriisid ja kriisikolled külma sõja ajal: Korea sõda, Kuuba kriis, Vietnami sõda. Rahvusvahelised rahuoperatsioonid. Tuumaajastu. Võidurelvastumine ja relvastuskontroll. Rahvusvaheline humanitaarõigus: eesmärk ja otstarve. Punase Risti tegevus konfliktides. Relvastuse areng.

Nüüdisaegsed rahvusvahelised konfliktid (alates 1990. aastast). Asümmeetrilised ohud. Infosõda, infooperatsioonid, informatsiooniline mõjutustegevus. Hübriidrännakud ja -sõda. Küberkonfliktid ja küberturvalisus. Psühholoogiline kaitse. Relvastuse areng.

Massihävitusrelvad (tuumarelv, bioloogiline relv, keemiarelv). Liigid ja toime ning kahjustavad mõjud. Relvade kasutamine ajaloos. Massihävitusrelva leviku piiramine. Kaitsevahendite areng. Kaitsevahendid erinevatele massihävitusrelva tüüpidele. Individuaalsed ja kollektiivsed kaitsevahendid.

3) Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) kirjeldab Eesti riigikaitse laia käsituse põhimõtteid, eesmärgid ning üldist korraldust;
- 2) kirjeldab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa ja maailma julgeoleku kontekstis;
- 3) nimetab Eesti peamised julgeolekuohud;
- 4) kirjeldab Eesti riigikaitse juhtimist ja nimetab erinevate osapoolte ülesanded;
- 5) nimetab Kaitseväge ja Kaitseliidu ülesandeid ja kirjeldab nende struktuuri ja oskab neid võrrelda;
- 6) kirjeldab Kaitseväge ja Kaitseliidu traditsioone ning sümbolikat; tunneb ära kaitseväelase vormiriietuse, auastmetunnused ja eraldusmärgid;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid riigikaitse lai käsitus, kaitsevõime, heidutus, asümmeetrilised ohud

Õppesisu

Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika. Ohud Eesti julgeolekule. Eesti julgeolekupoliitika põhimõtted ja eesmärgid. Iseseisev kaitsevõime ja kollektiivkaitse, sh liitlassuhted. Eesti osalemine NATOs.

Riigikaitse lai käsitlus. Erinevate institutsioonide roll riigikaitstes. Ühiskonna kaasatus riigikaitse ja erinevate elualade seotus riigikaitsega. Kodaniku osalemine riigikaitstes. Psühholoogiline kaitse.

Eesti riigikaitse juhtimine. Erinevate institutsioonide ülesanded riigikaitse juhtimises.

Kaitseväge. Struktuur ja ülesanded. Kaitseväge juhtimine. Struktuuriüksused, nende põhiülesanded ja sümboolika.

Kaitseliit. Struktuur ja ülesanded. Kaitseliidu sõjaväeline ja kollegiaalne juhtimine. Kaitseliidu struktuuriüksused. Kaitseliidu traditsioonid ja sümboolika. Kaitseliidu liikme roll riigikaitstes osalemisel. Võimalused osaleda Kaitseliidu tegevuses.

4) Kaitseväeteenistus

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) väärtustab aja- ja reservteenistuse läbimist, et olla vajaduse korral valmis osalema riigikaitstes;
- 2) teab oma ülesandeid ja rolli riigikaitstes osalemisel;
- 3) väärtustab vaba tahte alusel ajateenistuse läbimist;
- 4) kirjeldab ja võrdleb ajateenistuse, asendusteenistuse, reservteenistuse ja tegevteenistuse eesmärgid ja korraldust;
- 5) kirjeldab tegevvälase elukutset ja elukutse omandamise võimalusi;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kaitseväekohustus, kaitseväekohustuslane, kutsealune, ajateenija, ajateenistus, kaitseväeteenistus, tegevteenistus, tegevvälane, reservteenistus, reservis olev isik, õppekogunemine.

Õppesisu

Kaitseväeteenistus. Teenistuse liigid. Kaitseväeteenistuskohustus. Kaitseväekohustuslase, sh kutsealuse õigused ja kohustused.

Ajateenistus. Ajateenistusse kutsumine ja kutsumisest vabastamine. Ajapikendused. Ajateenistuse kestus. Ajateenija õigused ja kohustused ning sotsiaalsed garantiid. Ajateenistuse korraldus ja väljaõpe. Naissoost isikute vabatahtlikult kaitseväeteenistusse astumine.

Asendusteenistus. Usulistel või kõlbelistel põhjustel ajateenistuse asendamine asendusteenistusega. Teenistuskohad. Asendusteenistuse kestus.

Reservteenistus. Reservis oleva isiku õigused ja kohustused. Õppekogunemised.

Tegevteenistus ja tegevväelase elukutse. Väljaõpe, haridus, teenistuskäik ja karjäärivõimalused.

5) Riviõpe

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) kirjeldab rivikorra kujunemise ajalugu ja kasutamise vajadust näidete toel;
- 2) selgitab rivikorra tähtsust tänapäeval meeskonnatunnetuse ja ühtekuuluvuse ning distsipliini alusena;
- 3) teab, mis on käsklus, eel- ja täitekäsklus;
- 4) tunneb koondrivi käsklusi ja liikumist koondravis.

Õppesisu

Rivikord. Ajalooline ülevaade rivikorra kujunemisest. Üksuste riviline juhtimine ja liikumine lahinguväljal ajalooliste näidete toel.

Praktiline riviõpe. Kohustused enne rivistumist ning ravis. Tegevused paigal ja liikumisel. Rivikord väljaõppe korraldamisel. Käsklused. Tervitamine.

6) Relvaõpe ja ohutus

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab erinevaid relva- ja laskemoona liike;
- 2) teab relva kandmise kultuuri ning relva kasutaja vastutust;
- 3) teab relva ja laskemoona ohutu käsitlemise põhimõtteid;
- 4) kirjeldab relva ja padrundi tööpõhimõtteid;
- 5) kirjeldab kuuli lendu ja seda mõjutavaid tegureid;
- 6) nimetab Kaitseväes ja Kaitseliidus kasutatavaid relvi ja relvasüsteeme.

Õppesisu

Relv. Relva kasutamise õigus ja sellega kaasnev vastutus. Kaitseväes ja Kaitseliidus kasutatavad relvad.

Ballistika. Padruni tööpõhimõte. Ülevaade ballistikast. Kuuli lennujoone kuju, tabatav ja tabamatu ala. Kuuli lendu ja hajumist mõjutavad tegurid.

Ohutusnõuded. Ohutusnõuded relva ja laskemoona käsitlemisel.

7) Topograafia ja orienteerumine

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) määrab paberkaardil kasutatavat mõõtkava ja teisendab seda maastikul sammupaaridesse;
- 2) tunneb ära topograafilise kaardi leppemärke ja iseloomustab kaardil kajastatud objekte; mõistab objektide vahelisi ruumilisi seoseid;
- 3) määrab kaardil malliga direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi;
- 4) selgitab direktsiooninurga ja asimuudi erinevusi ning põhjuseid;
- 5) orienteerub kaardi ja kompassi järgi.

Õppesisu

Topograafia sissejuhatus. Kaardi mõõtkava. Kaardi leppemärgid. Leppemärkide jaotus. Reljeefi märgistus kaardil. Reljeefi erinevad vormid ning nende iseloomustus.

Kompass, magnetiline asimuut ja direktsiooninurk. Kaartidel kasutatavad põhjasuunad. Magnetiline deklinatsioon. Direktsiooninurk. Magnetiline asimuut. Suunaparand. Kompass ja selle kasutamine. Kompassi kasutamise piirangud. Magnetilise anomaalia alad.

Kaardi orienteerimine, maastikul orienteerumine, käsi-GPSi kasutamine. Kaardi orienteerimine kompassi, joonobjekti, punktorientiiri, taevakehade järgi. Asimuudi määramine maastikul ja selle järgi liikumine. Üldised juhised ning piirangud käsi-GPSi kasutamiseks maastikul.

8) Esmaabi

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab õnnetuse korral olukorda adekvaatselt hinnata ja vastavalt tegutseda, sh abi kutsuda, vajaduse korral abi anda ja kannatanut transportida;
- 2) analüüsib ohtusid, mis võivad õnnetuskohal esineda, ning teab, kuidas kaitsta ennast ja abivajajat võimalike ohtude eest;
- 3) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ja kasutab neid;
- 4) teab käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ja kasutab neid;
- 5) annab esmaabi erakorralise haiguse, õnnetuse või mürgistuse korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Tegutsemine õnnetuse korral. Ohu hindamine ja ohutuse tagamine, päästmine otsesest ohust, sh Rauteki haaret kasutades. Kannatanu seisundi hindamine. Tegevuste järjekord kannatanu esmasel ülevaatusel. Sündmuskoha tähistamine. Elupäästev esmaabi. 112-abikutse. Jätkuv esmaabi.

Elupäästev esmaabi. Elustamise ABC. Elupäästev esmaabi traumakannatanule. Suure välise verejooksu sulgemine abivahenditega ja abivahenditeta. Hingamisteede vabastamine ja vabana hoidmine. Teadvuse tasemed, teadvusetuse põhjused. Teadvuseta kannatanu abistamine. Šoki mõiste, liigid ja esmaabi. Kliiniline ja bioloogiline surm.

Esmaabi vigastuste ja haigestumiste korral. Jäsemetraumade fikseerimine. Sobivad asendid erinevate vigastuste ja haigestumiste korral. Termolina kasutamine. Heimliche võte. Allergia.

Termilised traumad: põletused, päikesepiste, kuumarabandus, kuumakurnatus, külmumine, alajahtumine (hüpotermia). Uppumine. Mürgistused. Alkoholimürgistus. Psühhotroopsete ainete üledoos. Maohammustus. Putukate pisted. Võõrkeha hingamisteedes.

9) Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) kirjeldab Eestis toimuda võivaid hädaolukordi;
- 2) loetleb siseturvalisuse tagamisega tegelevaid ametkondi ja nende ülesandeid;
- 3) teab, kuidas riik erinevate hädaolukordade puhul tegutseb, ning kirjeldab elanikkonnakaitse korraldust riigis ja oma kodukohas;
- 4) kirjeldab enda ja oma pere ettevalmistusi erinevateks hädaolukordadeks ja elutähtsate teenuste katkestusteks (elekter, side, küte jmt);
- 5) kirjeldab enda käitumist ja teiste abistamist erinevate hädaolukordade puhul;
- 6) oskab leida teavet ohtudest nii kodukandis kui ka välisriiki reisis.

Õppesisu

Erinevad hädaolukorrad Eestis. Ohtude hindamine ja nende ennetamine. Erinevate hädaolukordade riskid: loodusõnnetus, tehnoloogiline õnnetus, kiirgusõnnetus, äkkrünnak, massirahutus, epideemia, transpordiõnnetus jmt.

Hädaolukordades tegutsemine. Siseturvalisuse eest vastutavate ametkondade ülesanded hädaolukorras. Kohaliku omavalitsuse roll siseturvalisuse tagamisel. Kodanikuühenduste (vabatahtlikud päästjad, naabrivalve jt) ja abipolitseinike roll siseturvalisuse tagamisel. Esmane iseseisev hakkamasaamine ja abivajajate abistamine. Ulatuslik evakuatsioon.

Elutähtsad teenused. Elutähtsate teenuste ülevaade ja nende katkestuste mõju inimestele ja ühiskonnale. Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine. Igäihe võimalused valmistuda elutähtsate teenuste katkestusteks.

Elanikkonnakaitse. Hädaolukordadeks valmisolek ja elanikkonnakaitse põhimõtted. Inimeste kohustused ning põhiõiguste ja vabaduste piiramine erinevate hädaolukordade ajal. Eriolukord, erakorraline seisukord, sõjaolukord.

Häätasattumine välisriigis. Ettevalmistused välisriiki reisimiseks (sh teadmine Välisministeeriumi soovitudest). Välisriigis hädaolukorda sattudes asjakohane tegutsemine ja usaldusväärse info hankimine.

Riski- ja kriisikommunikatsioon. Teabeallikad piirkonna ohtude kohta. Ohuteabe ja hoiatuste edastamise vahendid. Allikad, kust leida hädaolukordades teavet käitumisjuhustest ja olukorra lahendamisest.

4.2.2. Hindamine

Kirjalik ja suuline töö

- hinne „5” 90–100%;
- hinne „4” 75–89%;
- hinne „3” 50–74%;
- hinne „2” 20–49%;
- hinne „1” 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvus

«5» - õpilane on teemas suurepäraselt: tunneb mõisteid ning seoseid reaalse eluga. Õpilasel on teema kohta oma argumenteeritud arvamus ja ta oskab tuua oma seisukoha toetamiseks sobilikke näiteid.

«4» - õpilane on hästi teemas: teab mõisteid ja oskab tuua näiteid igapäevaelust. Õpilasel on teema kohta põhjendatud arvamus ja ta oskab tuua oma seisukoha toetamiseks mõningaid näiteid.

«3» - õpilane on teemaga üldjoontes. Esineb mõningaid mõistevigu. Õpilasel on teema kohta õpitul põhinev arvamus.

«2» - õpilane ei valda teemat. Õpilase arvamus teema kohta on eelarvamuslik. Õpilasel on tõsiseid raskusi seostamaks teemat ja oma arvamust igapäevaeluga.

4.3. II KURSUS „PRAKTILINE ÕPE VÄLILAAGRIS“

4.3.1. Kursuse õpitulemused ja õppesisu

Kursusel (35 tundi) praktiseeritakse välitingimustes erinevates situatsioonides hakkamasaamist üksikisiku tasandil ja meeskonnana. Õpitakse majutuse (sh hügieenialade) rajamist ja toitlustuse korraldamist välitingimustes ning individuaal- ja allüksuse varustuse kasutamist. Harjutatakse erineval maastikul orienteerumist kompassi ja kaardiga valgel ning pimedal ajal.

Praktiline esmaabi hõlmab tegevuste harjutamist simuleeritud õnnetuspaigal ning elupäästvat ja jätkuvat esmaabi.

1) Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes, sh toitlustamine, keskkonnakaitse (ühekordsed nõud vs korduvkasutatavad) jäätmekäitlus metsatingimustes.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) rajab välitingimustes majutus-, söögi- ja hügieenialad;
- 2) järgib välitingimustes toitlustamise ja hügieeni reegleid;
- 3) oskab välitingimustes valmistada sooja toitu (sh kasutada kuivtoidupakki);
- 4) tunneb meetmeid, kuidas ära hoida reostust looduses ning metsatulekahjude teket.

Õppesisu

Harjutatakse majutuse ja toitlustuse korraldamist välitingimustes koos telkide, söögi- ja hügieenialade püstitamise ning sooja toidu valmistamisega.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

2) Individuaal- ja allüksuse varustus

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane kasutab välitingimustes hakkamasaamiseks vajalikku üksikisiku ja meeskonna varustust otstarbekohaselt ja õigesti.

Õppesisu

Õpitakse tundma individuaal- ja allüksuse varustuse otstarvet ning seda õigesti kasutama.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

3) Topograafia ja liikumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) orienteerub üksi ja mitmekesi kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul valgel ja pimedal ajal;
- 2) tunneb öist orienteerumist piiravaid tegureid.

Õppesisu

Harjutatakse kaardi ja kompassi kasutamist vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul, oma asukoha ja kauguste määramist ning objektidele osutamist erineval maastikul ja erinevas valguses. Erinevad liikumisviisid.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

4) Esmaabi välitingimustes

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) kasutab üldiseid esmaabivõtteid erakorralise haigestumise, mürgistuse või õnnetusjuhtumi korral;
- 2) tunneb erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
- 3) kasutab käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid.

Õppesisu

Harjutatakse üldiseid esmaabivõtteid, erinevaid kannatanu transportimise võtteid ja käepäraste abivahendite valmistamist ja kasutamist.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

5) Laskeõpe

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUMI
GÜMNAASIUMIASTME ÕPPEKAVA
LISA 11 valikõppeained

Relva- ja laskeõpe viiakse läbi juhul, kui koolil on võimalik korraldada õppekäik lasketiiru või praktilise õppe raames välilaagris.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) järgib relva ja laskemoonaga ümberkäimise ohutuseeskirju ja -nõudeid;
- 2) käitub lasketiirus turvaliselt laskmiskäskluste järgi;
- 3) võtab iseseisvalt laskeasendeid ja kasutab õiget päästmistehnikat;
- 4) sooritab ohutult tiirulaskmise praktilisi harjutusi juhendaja kontrolli all.

Õppesisu

Harjutatakse tsiviilrelva või mittesõjarelva ja laskemoona ohutut käsitlemist ning erinevaid laskeasendeid juhendaja kontrolli all.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, laskeõppes osavõtt või mitte osavõtt ei mõjuta kogu kursuse läbimist.

5. VALIKÕPPEAINE „USUNDIÕPETUS“

5.1. Õppe-eesmärgid

Valikõppeainega taotletakse, et õpilane

- 1) suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse, mis ei ole inimsusevastased; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise;
- 2) toob näiteid usuvabaduse põhimõtete toimimise, piiride ja nende rikkumise kohta ühiskonnas;
- 3) teab suuremate religioonide geograafilist levikut ning selle peamisi ajaloolisi põhjuseid maailmas ja Eestis; kirjeldab suuremate maailmareligioonide põhijooni, sealhulgas:
 - selgitab ajaloost ja nüüdisajast näiteid tuues, kuidas ilmneb religioon inimeste ja ühiskonna elus;
 - nimetab olulisemaid lugusid ja tähtsamaid tegelasi käsitletud religioonidest ning nende alustekstidest;
 - kirjeldab ning analüüsib kultuuri ja religiooni seoseid;
 - võrdleb käsitletud religioosete ja mittereligioosete maailmavaadete põhilist eetiliste valikute printsiipide eripära;
- 4) on teadlik oma väärtustest ning analüüsib väärtuste rolli enda ja teiste inimeste toimimises; sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud religioonide valguses, tuues esile sarnasusi ja erinevusi;
- 5) põhjendab väärtuste ja moraalnormide järgimise olulisust ühiskonnas ning toob selle kohta näiteid;
- 6) arutleb näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju üle inimese ja ühiskonna elus, nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes.

5.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Usundiõpetus (UÕ) on usu- ja mõttevabaduse põhimõtetest lähtuv õppeaine, kus:

- käsitletakse erinevaid religioone ja usulisi liikumisi;
- õpitakse tundma religiooni väljendumist kultuuris ning inimese ja ühiskonna elus;
- arutletakse eksistentsiaalsete küsimuste üle.

UÕ lähtub ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis sõnastatud usu- ja mõttevabaduse tunnistamise põhimõttest. Religioonialane haritus on usuvabaduse tagamise eeltingimusi ühiskonnas. UÕ pole käsitletav ühegi kiriku, koguduse ega usulise ühenduse kuulutustööna. UÕs ei käsitleta ühtki maailmavaadet õpilastele normatiivsena. Üldhariduskooli UÕ ülesanne ei ole juhatada õpilasi mingi kindla religiooni juurde. Eesmärk on valmistada õpilasi ette eluks pluralistlikus ühiskonnas ning maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate religioonide ja maailmavaadete esindajatega. Seetõttu pannakse UÕs rõhku oskuste ja hoiakute kujundamisele, millel põhineb üksteisemõistmine, respekt, avatus ning valmisolek dialoogiks ja koostööks.

Religioonide ja maailmavaadete tundmaõppimine peab lähtuma tasakaalustatud teaduslikust käsitlusest. UÕ tundides õpitakse tundma religioonide mitmekesisist pärandit ning tänapäeva nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes. Religioon on olnud ja on kõigis ühiskondades inimeste elu ning kultuuri kujundajaid; inspiratsiooniallikas kirjandusele, kunstile ja muusikale. Religioonialane haritus aitab mõista maailma kultuuripärandit.

Erinevaid maailmamõistmise viise käsitledes süvendatakse empaatilist suhtumist ning vastastikust lugupidamist. UÕd korraldades ja õpetades peab austama ning arvestama õpilaste koduseid tõekspidamisi. UÕ oluline osa on toetada õpilaste kõlbelist arengut, arendades neis vastutustundlikku eetilist elamisoskust.

Erinevate religioonide ja maailmavaadete tundmaõppimine arendab kriitilist mõtlemist, loob võimalusi tegelda eksistentsiaalsete küsimustega ning toetab õpilase maailmavaate kujunemist. UÕ rikastab erinevate maailma mõistmise viiside tutvustamise kaudu õpilaste maailmapilti. UÕ õppematerjali seostatakse õpilaste varasemate teadmiste ja kogemustega; tähtis on tutvuda kodukoha ja sealsete religiooniga seotud kultuuriväärtustega ning luua seoseid õpilaste küsimuste ja probleemidega. Soovitav on kaasata õpilasi UÕ töökava koostamisse.

Usundiõpetuse ainekava koosneb kolmest 35 tunnisest kursusest, millele võivad lisanduda süvendavad kursused, mida koostades arvestatakse õppeaine üldeesmärke ja õpetamise põhimõtteid ning vastavas kooliastmes taotletavaid õpitulemusi ja õpitegevusi.

5.3. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: erinevate religioonide pühapaigad, muuseumid, näitused, arvutiklass;
- kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistöo koostamine.

5.4. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöök ja ümarlauavestluseks mööblit ümber paigutada.

Kool:

- korraldab arvutit ning internetiühendust vajavate tööde tegemise klassis, kus on vähemalt üks arvuti kahe õpilase kohta;
- võimaldab ainekava eesmärke toetavaid demonstratsioonivahendeid (sh DVDsid, CDsid; pilte, filme, videoid, temaatilist lisakirjandust aime- ja ilukirjandusena);
- võimaldab korraldada vähemalt korra kooliastmes õppekäike.

Self, David. Suurusundid. Koolibri, 1998.

Schulz-Reiss, Christine. Mida maailm usub? Viis suurt religiooni. Tallinn: Koolibri, 2008.

Breuilly, Elizabeth, O'Brien, Joanne, Palmer, Martin. Maailma usundid: ülevaade uskumustest, traditsioonidest ja pühadest. Avita, 1999.

Bowker, John. Maailma usundid. Varrak, 2004.

Bruce-Mitford, Miranda. Kogu maailma sümbolid., Tallinn: Varrak, 1997.

Wilson, Collin. Pühapaikade atlas. Ersen, 2000.

5.5. Õpitulemused

Valikõppeaine lõpus õpilane:

- 1) iseloomustab Eesti usulisi olusid käsitletud ajastuil;
- 2) teab Eesti usuelu reguleerivaid peamisi õigusaktide;
- 3) tunneb religioonide klassifitseerimise viise ning analüüsib klassifitseerimisega kaasnevaid väärtushinnanguid;
- 4) nimetab Eestis levinud suuremaid religioosseid liikumisi ning eristab suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi:
 - tunneb Eestis levinud religioonide ja kirikute sümboolikat;
 - nimetab nende õpetuslikke põhiseisukohti ning võrdleb õpitud religioonide ja kristlike konfessioonide üldisi erinevusi ning sarnasusi;
 - võrdleb erinevate religioonide avaldumisvorme igapäevaelus;
- 5) oskab näha religiooni rolli ühiskonnaelus ja inimsuhetes:
 - mõistab religiooni mõju ühiskonnale;
 - oskab oma tegevuses arvestada inimeste usulisi tõekspidamisi;
 - suhtub erinevatesse usulistesse tõekspidamistesse lugupidavalt ja sallivalt, kuid vajaduse korral ka kriitiliselt; reflekteerib oma hoiakute ja suhtumiste üle enda omast erinevasse (usulisse või sekulaarsesse) maailmavaatesse;
- 6) sõnastab oma maailmavaate põhijooni ning võrdleb enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud usundite ja konfessioonide omadega.

5.6. Õpitulemused ja õppesisu

- 1) Sissejuhatus ainekursusesse

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) nimetab religiooni erinevaid dimensioone ja võrdleb erinevate usuteaduse koolkondade arusaamu religioonist;

- 2) nimetab suuremaid konfessioone ning religioone Eestis ning võrdleb erinevate statistiliste numbrite saamise põhjusi;
- 3) tunneb religioonide klassifitseerimise viise ning analüüsib klassifitseerimisega kaasnevaid väärtushinnanguid.

Õppesisu

Religiooni mõiste. Religiooni uurimise võimalusi. Eesti usuline kaart. Religioonide ja konfessioonide liigitamise probleeme.

2) Usuliste olude kujunemine Eestis

Õpitulemused: iseloomustab õpilane käsitletud ajastute Eesti usulisi olusid, nimetades põhijooni ja erinevusi.

Õppesisu

Muinsaaeg, ristiusustamine, reformatsioon, pietism ja ratsionalism, venestamine, Eesti Vabariigi aeg, Nõukogude okupatsioon, tänapäev.

3) Usud, konfessioonid ja usulised liitumised

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) eristab Eestis levinud suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi:
 - tunneb Eestis levinud religioonide ja kirikute sümbolikat;
 - nimetab nende õpetuslikke põhiseisukohti, võrdleb õpitud religioonide ja kristlike konfessioonide üldisi erinevusi ning sarnasusi;
 - võrdleb erinevate religioonide avaldumisvorme igapäevaelus (sealhulgas noorte elus);
- 2) tunneb mittereligioosete maailmavaadete aluseid;
- 3) tunneb kodukoha olulisemaid pühapaiku;
- 4) analüüsib lihtsamaid religioosseid tekste;
- 5) oskab näha religiooni rolli ühiskonnaelus ja inimsuhetes:
 - mõistab religiooni mõju ühiskonnale;
 - oskab oma tegevuses arvestada inimeste usulisi tõekspidamisi;

- suhtub erinevatesse usulistesse tõekspidamistesse lugupidavalt ja sallivalt, kuid vajaduse korral ka kriitiliselt, reflekteerib oma hoiakute ja suhtumiste üle endast erinevasse (usulisse või sekulaarsesse) maailmavaatesse;
- 6) sõnastab oma maailmavaate põhijooni ning võrdleb enda maailmavaatelisti tõekspidamisi käsitletud usundite ja konfessioonide omadega.

Õppesisu

Traditsioonilised kristlikud usulised ühendused Eestis:

1. roomakatoliku kirik, sh ukraina kreekakatoliku kogudus, õigeusu kirik, vanausulised; kloostrid;
2. luterlus, vennastekogudused;
3. baptism, metodism, adventism, nelipühilus.

Muud usulised ühendused ja liikumised Eestis:

1. taara- ja maausulised;
2. judaism;
3. islam;
4. budism;
5. hinduism (krišnaiidid);
6. Baha'i kogudused;
7. Jehoova tunnistajad, Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik, Uusapostlik Kirik;
8. Armeenia kirik;
9. Elu Sõna kogudused, karismaatilised kirikud;
10. New Age;
11. muud.

Mittereligioossed maailmavaated Eestis:

1. ateism;
2. agnostitsism;
3. mitteusklikkus.

4) Ainekursuse kokkuvõte

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab Eesti usuelu reguleerivaid peamisi õigusakte;
- 2) koostab uurimuse ühest olulisest Eesti usulisest mõtlejast või kultuuritegelasest.

Õppesisu

Eesti usuelu korraldus, religioossus tänapäeva Eestis, sekulariseerumine.

Olulisi usulisi mõtlejaid ja kultuuritegelasi Eestis (nt prohvet Maltsvet, Jakob Hurt, Johan Kõpp, paljasjalgne Tõnisson, piiskop Platon, Uku Masing, Arthur Võõbus, Toomas Paul, Ain Kalmus (Evald Mänd), Hugo Lepnurm, Jüri Arrak, Urmas Sisask, Arvo Pärt jne).

5.7. Hindamine

Usundiõpetuse õpitulemusi hinnates lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet. Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad hinnata rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Sel juhul ei hinnata mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi. Õpilane peab olema hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on oluline roll. Hindamine peab väärtustama lahenduste erinevusi ja õpilaste isikupära. Hindamine toetab ka õpilase arengut.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja hinnetega “Arvestus (A)” ja “Mittearvestus (MA)”.

Arvestatud („A“) - hiilgav tulemus või silmapaistev pingutus. Teadmised ja oskused on omandatud ning vajaduslikud kokkuvõttavaid testid või kontrollitööd on tehtud.

Mittearvestatud („MA“) - teadmised ja oskused on omandamata või ülesanne on sooritamata. Hinnang „MA“ antakse, kui õpilane on kasutanud ebaausaid võtteid või esitatu ei vasta tööjuhendile.

6. VALIKÕPPEAINE „TERVISLIK ELUVIIS“

6.1. Õppe-eesmärgid

Valikõppeainega taotletakse, et õpilane

- 1) tunneb huvi oma tervise ja tervisliku eluviisi vastu, saab aru nende tähtsusest igapäevaelus;
- 2) oskab sihipäraselt vaadelda oma toitumist, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;
- 3) mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine ja sport;
- 4) omab teadmisi tervislikust eluviisist ning oma tervise ja keskkonna seostest;
- 5) mõistab inimtegevuse ja tervisliku eluviisi seoseid;
- 6) oskab leida tervisega seotud infot;
- 7) rakendab õpitud teadmisi ja oskusi igapäevaelus;
- 8) väärtustab elurikkust ja säästvat arengut;
- 9) on omandanud ülevaate tervisega seotud elukutsetest ning rakendab selles kursuses saadud teadmisi ja oskusi karjääri planeerides;
- 10) tunneb ja kasutab erinevaid õppivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

6.2 Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikõppeaine on orienteeritud praktilisele tegevusele. Õppeaine raames tutvuvad õpilased tervisliku toitumise ja eluviisi põhimõtetega. Õpilased õpivad hindama, analüüsima ning koostama omale toidumenüüd lähtudes Eesti riiklikest toitumissoovitustest.

6.3. Füüsiline õpikeskkond

Valikõppeaine auditoorsed tunnid (teooriatunnid, seminarid) toimuvad klassiruumis, kus on arvuti ja projektor. Praktikumid toimuvad kooliköögis.

6.4. Õpitulemused

Valikõppeaine lõpus õpilane:

- 1) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;

- 2) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegureid ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;
- 3) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid;
- 4) analüüsib oma igapäevatoitu vastavust tervisliku toidu põhimõtetele;
- 5) koostab endale tervisliku toidumenüü ja analüüsib seda, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest;
- 6) selgitab, kuidas on toitumine seotud terviselega;
- 7) kirjeldab tegureid, mis mõjutavad inimese toiduvalikut;
- 8) teab ebatervisliku toitumisega seotud haiguste põhjusi ja kuidas neid haigusi ennustada;
- 9) oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest;
- 10) teab tervisliku une tähtsust inimese tervisele;
- 11) analüüsib enda tervise seisundit ning teab, mis tegurid ja toimetulekumehhanismid aitavad säilitada inimese vaimset heaolu;
- 12) selgitab stressi olemust, põhjusi ja tunnuseid;
- 13) kirjeldab stressiga toimetuleku viise ja eristab tõhusaid toimetulekuviise;
- 14) kirjeldab levinumate riskikäitumiste tagajärgi, mõju inimese tervisele ja toimetulekule;
- 15) kirjeldab, mis on vaimne ja füüsiline uimastisõltuvus ning kuidas see kujuneb;
- 16) kirjeldab uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajalist mõju inimese füüsilisele tervisele.
- 17) selgitab kehalise aktiivsuse mõju inimese füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele;
- 18) oskab planeerida eri tüüpi kehalist aktiivsust oma igapäevaellu ning väärtustab kehalist aktiivsust eluviisi osana.

6.5. Õppesisu

1) TOITUMISSOOVITUSED (16 tundi).

Toiduenergia (Toidu energiasisalduse arvestamine, Energia kulutamise komponendid, Energiavajaduse hindamine, Toiduenergia soovitused erinevatele sihtrühmadele).

Kehamass ja Tervis (Energia jaotumine toidukordadele).

Mikrotoitained (Rasvlahustuvad ja veeslahustuvad vitamiinid).

Rasvlahustuvad vitamiinid (A, D, E, K, Q).

Vees lahustuvad vitamiinid (B-grupi vitamiinid, C-vitamiin, biotin, niatsiin).

Mineraalained (Naatrium ja keedusool, Kaltsium, Kaalium, Magneesium, Fosfor, Raud, Tsink, Vask, Jood, Seleen, Kroom, Mangaan, Molübdeen, Fluor).

Makrotoitained.

Süsivesikud ja kiudained.

Valgud.

Toidurasvad (rasvhapped ja kolesterool).

Antioksidandid.

Vesi.

2) TOIDUSOOVITUSED (6 tundi).

Toitainete ja muude bioaktiivsete ainete allikad.

Toidusoovitused toidugruppide kaupa.

TOIDUOHUTUS (2 tundi)

Toidu tevislik valmistamine

Toidu lisaained. Toidu saasteained.

3) TOITUMISHÄIRED (2 tundi).

Anoreksia, buliimia, ortoreksia.

4) TAIMETOITLUS (2 tundi).

Veganid, omnivoorid jt.

5) STRESS (2 tundi).

Stressi olemus, stressiga toimetulek.

Päeva režiim, uni.

6) LIIKUMINE.

Liikumissoovitused, liikumispüramiid.

Regulaarne kehaline aktiivsus ja haiguste ennetus

Kehaline aktiivsus, istumisaeg ja ülekoormus,

Kehalise aktiivsuse vormid ehk treeningute liigid. Liikumissoovitused erinevatele sihtrühmadele.

6.6. Hindamine

Hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“. Tööd peetakse arvestatuna kui see on tehtud õigeaks ajaks ja vastab esitatavatele nõuetele. Tööd peetakse mittearvestatuna juhul kui see ei vasta nõuetele, täidetud ebakorrektselt või ei ole esitatud määratud tähtjaks.

Kirjalikud tööd

Hindamisel tuleb lähtuda järgmisest skaalast:

- hinne „A” („arvestatud”), kui saavutatud õpitulemused vastavad vähemalt üldiselt õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kusjuures esineda võib mõningaid puudusi ja vigu;
- hinne „MA” („mittearvestatud”), kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi.

Praktilised tööd

Õpetaja hindab õpilase teadmisi ja oskusi praktiliste tööde (rühmatööd, paaristööd) põhjal:

paaristöös hinnatakse aja kasutust (aja limiidi piires täideti ülesanne edukalt), ülesande lahendust (õpilased lahendasid antud ülesande), tööpanus (mõlemad osapooled on aktiivsed), ülesandes püstitatud eesmärkide teostamist (ülesandele püstitatud eesmärkidest saadi aru ja täideti see edukalt), arusaamise ülesandest (saadi aru ja ei vajanud lisajuhendamist);

rühmatöös hinnatakse ülesannete jagamist (ei tekkinud mingeid probleeme), arvamuste ära kuulamine (rühmajuht kuulas ära kõigi arvamused), rühmajuhi otsuseid (rühmajuht tegi otsuseid enamuse arvamuse põhjal), meeldetuletuseid (esitasime töö õigel ajal rühmajuhi meeldetuletuseta), hinnangu rühmajuhile (rühmajuht täitis oma ülesandeid hästi).

“**Arvestatud**” pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel, mille hulgas määravat kaalu omavad oluliste tööde (kontrolltööde) hinded. Kontrolltööd peavad olema sooritatud vähemalt „rahuldavale“ hindele. Kui õpilane on puudunud (olenemata põhjustest) üle 1/3 või rohkem tundidest või enamusolulisi töid on sooritatud „puudulikult“, siis võib ta kursuse lõpus sooritada töökogu kursuse materjali peale.

“**Mittearvestatud**” pannakse välja, kui õpilane on puudunud 51% ja enamainetundidest ega ole sooritanud oluliste tööd (kontrolltööd).

7. VALIKÕPPEAINE „PROJEKTIJUHTIMINE“ AINEKAVA

7.1. Õppe-eesmärgid

Anda teadmised projekti tsüklist ning tutvustada olulisimaid põhimõtteid, kuidas kirjutada projekti, anda teadmised programmide rahastusvormidest ja taotlusvõimalustest ja luua eeldused neid reaalses elus kasutada.

7.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Valikõppeainel „Projektijuhtimine“ käsitletakse peamiselt projektijuhtimise põhitõdesid, mitteformaalse õppe meetodikat ja antakse praktilisi nippe projekti loomiseks. Lisaks tutvustatakse ka SA Archimedese noorteagentuurist projektidele rahastuse taotlemise võimalusi.

7.3. Füüsiline õpikeskkond

Valikõppeaine auditoorsed tunnid (teooriatunnid, praktikumid ja seminarid) toimuvad klassiruumis, kus on arvuti ja projektor.

7.4. Õpitulemused

Valikkõppeaine lõpus õpilane:

- 1) tunneb mitteformaalse õppimise põhimõtteid ja meetodeid;
- 2) tunneb projektijuhtimise põhitõdesid ning oskab neid igapäevaelus rakendada;
- 3) tunneb rahastusvorme ja -võimalusi ning oskab neid võimalusi kasutada;
- 4) oskab analüüsida projekti etappe ja ennetada riske;
- 5) teab rahvusvahelise projekti eripärasid;
- 6) omab valmisolekut kohaliku ja rahvusvahelist projekti läbi viia.

7.5. Kursuste õppesisu

7.5.1. I KURSUS „PROJEKTIJUHTIMINE I“

1) SISSEJUHATUS AINESSE

- Jää lõhkumine. Sissejuhatus ainesse
 - Nime- ja tutvumismängud

Põhimõisted: projekt, projektijuhtimine, mitteformaalne õppimine ja sellega seotud mõisted

- Mitteformaalse õppe võimalused projektikogemuse kaudu

2) MEESKOND

- Meeskond ja meeskonna moodustamine
- Meeskonnarollid
- Grupidünaamika
- Meeskonnatöö printsiibid
- Juhtimine. N-ö ideaalne projektijuht ja tema rollid

3) PROJEKTIIDEE ARENDAMINE

- Projekti etapid ja elutsükkel
- Projektiideede otsimine
 - Ideede leidmise meetodid
- Programm Erasmus+: Euroopa Noored
 - Projektiideede kooskõlastamine programmi eesmärkidega

4) PROJEKTI VAJALIKKUS JA SEOS TAOTLUSVORMIGA

- Projekti vajalikkus: teema aktuaalsus ja motivatsioon
- Infoallikad ja infootsing teema kohta
 - SANA (SA Archimedese noorteagentuuri) veebileht
- Programmi Erasmus+ taotlusvorm
 - Taotlusvormi täitmine

5) PROJEKTI EESMÄRK JA OSALEJAD

- Eesmärgi seadmine ja sõnastamine
- Visioon, projekti eesmärk, ülesanded ja tulemused
- Otsene ja kaudne sihtgrupp. Turu-uuring sihtgrupi seas
 - Noorte aktiivne osalus
 - Kaasatus

6) PARTNERLUS

- Partnerlus ja koostöösuhte loomine
 - Partnerite kohustused
- Partnerid. Partnerite otsing ja valik
 - Partnerotsingu vorm

- Partnerite omavaheline suhtlemine
 - Esimene kontakt partneriga
 - Partnerlusleping

7.5.2. II KURSUS „PROJEKTIJUHTIMINE II“

1) PROJEKTI TEGEVUSKAVA

- Projekti tegevused ja ajakava
 - Projekti ettevalmistamine
 - Elluviimine ○ Hindamine ja järel tegevused
 - Projektilaat
- Põhitegevuste planeerimine
 - Põhitegevuste tegevuskava koostamine
- Mitteformaalse õppimise meetodid
 - Mitteformaalse õppimise meetodid
 - Mitteformaalse õppimise meetodite katsetamine (planeerimine, läbiviimine, analüüs)

2) ÕPPIMINE PROJEKTIS

- Õppimine ja õppimise toetamine
 - Õppimist soodustava keskkonna loomine
- Võtmepädevused ja õpiväljundid
- Refleksioon ning õppimise ja saavutuste tunnustamine. Noorte pass
 - Refleksiooni meetodid

3) KULTUURIDEVAHELINE ÕPE

- Rahvusvahelise projekti eripärad. Kultuur ja kultuuride vahelised erinevused
- Kultuuride vaheline õppimine ja dialoog
- Simulatsioon

4) PROJEKTI PRAKTILINE KORRALDUS

- Projekti praktiline korraldus
 - Töökeel ja osalejate keeleline toetus. Vajalik sõnavara
 - Kohalike partnerite planeerimine
- Kulude planeerimine ja eelarve koostamine

- Hinnapäringud, oma- ja kaasfinantseeringu tingimused
- Sponsorite kaasamise võimalused, võimalike sponsorite analüüs
- Riskianalüüs ja turvalisus

5) PROJEKTI MÕJU JA NÄHTAVUS

- Projekti mõju ja selle hindamine
 - Mõju hindamise kriteeriumid ja indikaatorid
- Projekti turundamine ehk nähtavus
 - Turundusplaani koostamine
- Tulemuste levitamine ja rakendamine
 - Jätkusuutlikkus, pärast projekti lõppu kavandatavad tegevused

6) HINDAMINE JA KOKKUVÕTE

- Taotluste hindamine ja hindamiskriteeriumid
 - Projektide aruandlus
- Projektide esitamine ja kaitsmine
- Kursuse kokkuvõte ja analüüs

Muud rahastus võimalused (noorte kohtumised, riiklikud ja kohalikud toetused, teised rahvusvahelised rahastus võimalused).

7.6. Hindamine

Hindamismeetod: arvestus. Hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“.

Õpilased osalevad loengutes, seminarides ning praktilistes tegevustes ja esitavad õigeaegselt iseseisvad tööd, mis on positiivselt sooritatud.

Hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“. Tööd peetakse arvestatuna kui see on tehtud õigeaks ajaks ja vastab esitatavatele nõuetele. Tööd peetakse mittearvestatuna juhul kui see ei vasta nõuetele, täidetud ebakorrektselt või ei ole esitatud määratud tähtajaks.

Kirjalikud tööd

Hindamisel tuleb lähtuda järgmisest skaalast:

- hinne „A” („arvestatud”), kui saavutatud õpitulemused vastavad vähemalt üldiselt õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kusjuures esineda võib mõningaid puudusi ja vigu;
- hinne „MA” („mittearvestatud”), kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi.

Praktilised tööd

Õpetaja hindab õpilase teadmisi ja oskusi praktiliste tööde (rühmatööd, paaristööd) põhjal:

- paaristöös hinnatakse aja kasutust (aja limiidi piires täideti ülesanne edukalt), ülesande lahendust (õpilased lahendasid antud ülesande), tööpanus (mõlemad osapooled on aktiivsed), ülesandes püstitatud eesmärkide teostamist (ülesandele püstitatud eesmärkidest saadi aru ja täideti see edukalt), arusaamise ülesandest (saadi aru ja ei vajanud lisajuhendamist);
- rühmatöös hinnatakse ülesannete jagamist (ei tekkinud mingeid probleeme), arvamuste ärakuulamine (rühmajuhth kuulab ära kõigi arvamused), rühmajuhhi otsuseid (rühmajuhth tegi otsuseid enamuse arvamuse põhjal), meeldetuletuseid (esitasime töö õigel ajal rühmajuhhi meeldetuletuseta), hinnangu rühmajuhhile (rühmajuhth täitis oma ülesandeid hästi).

Kursuse “Arvestatud” pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel, mille hulgas määravat kaalu omavad oluliste tööde (kontrolltööde) hinded. Kontrolltööd peavad olema sooritatud vähemalt „rahuldavale“ hindele. Kui õpilane on puudunud (olenemata põhjustest) üle 1/3 või rohkem tundidest või enamusolulisi töid on sooritatud „puudulikult“, siis võib ta kursuse lõpus sooritada töökogu kursuse materjali peale.

Kursuse “Mittearvestatud” pannakse välja, kui õpilane on puudunud 51% ja enamainetundidest ega ole sooritanud oluliste tööd (kontrolltööd).

Kursusehinne kujuneb praktiliste tööde koondhinde alusel.

Kooliastmehinne kujuneb kahe valikkursuse põhjal.

8. VALIKÕPPEAINE „WEB DISAIN“ AINEKAVA

8.1. Õppe-eesmärgid

Valikõppeainega „WEB-disain“ taotletakse, et õpilane:

- 1) uurib professionaalse veebisaidi arendamise kõiki aspekte: tööd graafiliste redaktoritega, Interneti-majutusprotsess ja serveri seadistamist, veebisaitide struktuuri ja kujunduse väljatöötamist;
- 2) arendab loovust, loogilist, analüütilist ning süsteemset käsitusviisi probleeme ja ülesandeid lahendades;
- 3) teadvustab ja tunnetab programmjuhtimisega süsteemide tööpõhimõtet ning info esitamise ja töötlemise põhiprotsesside olemust;
- 4) tunneb veebilehte loomise vahendeid ning põhimeetodeid;
- 5) tutvub disaini põhimõtetega.

8.2. Valikõppeaine kirjeldus ja õppetegevus

Veebidisaini õpetamine sellel valikõppeaine algab nullist. Õppaine läbimiseks ei ole vaja erilisi oskusi, kuid soovitav on arvutiga töötamise põhitõdede omamine. See valikõppeaine aitab teil uurida professionaalse veebisaidi arendamise kõiki aspekte: tööd graafiliste redaktoritega, Interneti-majutusprotsess ja serveri seadistamist, veebisaitide struktuuri ja kujunduse väljatöötamist.

Tänapäeva lapsed teavad, et inimene, kes loob ilusaid veebisaite, töötab veebidisainerina. Sellele trendikale ja kõrgepalgalisele erialale pääsemiseks võite alustada oma loominguliste ideede elluviimist, omandades veebidisaini põhioskused.

8.3. Füüsiline õpikeskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

- internetiühendusega arvutite, projektori, kõlarite, kõrvaklappidega klassiruum;
- vajadusel isikliku sülearvuti või nutiseadme kasutamise võimalus;
- rühmatööttehnikaid toetavad töövahendid ja -materjalid;
- multimeedia salvestus- ja töötlusvahendite kasutamise võimalus.

8.4. Õpitulemused

- veebilehtede loomine ja haldamine kasutades HTML märgistuskeelt ja CSS tehnoloogiat;
- veebilehtede graafiliste komponentide arendamine;
- praktiliste kogemuste saamine lihtsate saitide ja interaktiivsete veebilehtede loomisel;
- Interneti-majutusprotsess registreerimise ja seadistamise võimalus, domeeninimi;
- CMS-i iseinstallimine ja seadistamine;
- sisu arendamine, saidi interaktiivsed elemendid;
- meeskonnatöö, materjali esitamise oskus publikule;
- loogilise ja loova mõtlemise arendamine.

8.5. Õppesisu

Esimesel kursusel tutvustatakse arvutiga seotud ühikud, kiirklahvid, erinevad võimalused andmete töötlemiseks Notepad ++ (HTML, CSS) abil ja seejärel erinevad võimalused piltide, heli ja video redigeerimiseks.

Teisel kursusel tutvustatakse sisuhaldussüsteem (WORDPRESS), samuti teised CMS keskkonnad ja Interneti-majutusprotsess.

8.6. Hindamine

Hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. WEB-disaini õpitulemuste saavutatuse kohta antakse õpilasele tagasisidet õppeprotsessi käigus lähtudes õpilase õpiülesannetest. Kokkuvõtvalt hinnatakse kursuse lõpus. Õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi- või rühmatöona.

Hinnatakse WEB-disaini:

- õppe plaanipärasust, loomingulisust ja ratsionaalsust;
- õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist ning seonduvate pädevuste olemasolu
- veenvat tõendamist;
- loodud materjalide tehnilist teostust, esteetilisust ja originaalsust;
- õpilasepoolset praktilise tegevuse mõtestamist;
- õpilase isiklikku arengut kursuse jooksul.
- hinne „A” („arvestatud”), kui saavutatud õpitulemused vastavad vähemalt üldiselt õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kusjuures esineda võib mõningaid puudusi ja vigu;

- hinne „MA” („mittearvestatud”), kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi.

Praktilised tööd

Õpetaja hindab õpilase teadmisi ja oskusi praktiliste tööde (rühmatööd, paaristööd) põhjal:

- paaristöös hinnatakse aja kasutust (aja limiidi piires täideti ülesanne edukalt), ülesande lahendust (õpilased lahendasid antud ülesande), tööpanus (mõlemad osapooled on aktiivsed), ülesandes püstitatud eesmärkide teostamist (ülesandele püstitatud eesmärkidest saadi aru ja täideti see edukalt), arusaamise ülesandest (saadi aru ja ei vajanud lisajuhendamist);
- rühmatöös hinnatakse ülesannete jagamist (ei tekkinud mingeid probleeme), arvamuste ära kuulamine (rühmajuht kuulas ära kõigi arvamused), rühmajuhi otsuseid (rühmajuht tegi otsuseid enamuse arvamuse põhjal), meeldetuletused (esitasime töö õigel ajal rühmajuhi meeldetuletuseta), hinnangu rühmajuhi (rühmajuht täitis oma ülesandeid hästi).

Kursuse „Arvestatud” pannakse välja kursuse jooksul saadud hinnete alusel, mille hulgas määravat kaalu omavad oluliste tööde (kontrolltööde) hinded. Kontrolltööd peavad olema sooritatud vähemalt „rahuldavale“ hindele. Kui õpilane on puudunud (olenemata põhjustest) üle 1/3 või rohkem tundidest või enamusolulisi töid on sooritatud „puudulikult“, siis võib ta kursuse lõpus sooritada töökogu kursuse materjali peale.

Kursuse „Mittearvestatud” pannakse välja, kui õpilane on puudunud 51% ja enamainetundidest ega ole sooritanud oluliste tööd (kontrolltööd).

9. VALIKÕPPEAINE A2-KEELEOSKUSTASEMEL VÕÕRKEEL - SAKSA KEEL (C-VÕÕRKEEL)

9.1. Õppe-eesmärgid

Valikainega taotletakse, et õpilane:

- 1) saavutab keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- 2) huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- 3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- 4) tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, Internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

9.2. Valikõppeaine kirjeldus

C-võõrkeele kui kolmanda omandatava võõrkeele õpe võimaldab õpilasel laiendada oma suhtlemisvõimalusi ja kultuurilist silmaringi, tagab juurdepääsu teadmiskallikale ning loob eeldused vahetuks suhtlemiseks, toetab edasisi õpinguid ja tegevust ühiskonnas.

Oluline on erinevate keelte üksteist toetav ja väärtustav õpetamine, aga eriti seoste nägemine A-võõrkeele ja eesti keel teise keelega. A-võõrkeelt ja eesti keelt teise keelena õppides saadud õpikogemus ja omandatud õpioskused toetavad C-võõrkeele õppimist. Samuti arvestatakse teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste õppeainete kaudu.

Võõrkeele kui õppeaine ja suhtlusvahendi omandamine on tegevus, mis nõuab õppijalt pikaajalist pingutust ning aktiivset osalust.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ja lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde.

Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm).

Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija võime mõista ja luua tekste.

Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujuneb suhtluspädevus. Teemade käsitlemisel lähtutakse õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

Õppetegevusi kavandades lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest).

Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Väga oluline osa on paaris- ja rühmatööd. Õpilasi suunatakse tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne).

Suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Motivatsiooni suurendamiseks on soovitatav aidata leida kirjasõpru ning korraldada õppereise, õpilasvahetusi ja kohtumisi õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega.

Oluline on õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Õppimist toetab kujundav hindamine. Igal õppeperioodil peab õpilane saama tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis. Tunnustama peab ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse õppeprotsessis normaalse õppimise osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida.

Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes ka enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, võttes vajaduse korral abiks nt Euroopa keelemapi.

9.3. Õpitulemused

Valikaine lõpus õpilane:

- 1) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena rääkiva kõnelejaga;
- 2) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- 3) mõistab õpitud temaatika piirides olulist;

- 4) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 5) hangib infot erinevatest võõrkeelsetest infoallikatest;
- 6) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa kultuuriloost;
- 7) teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 8) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 9) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning vajaduse korral kohandab oma õpistrateegiaid.

Keeleoskuse hea tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

Osaoskuste õpitulemused

A2.2

KUULAMINE

- Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot.
- Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis).
- Vajab sageli kuuldu täpsustamist.

LUGEMINE

- Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost.
- Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

RÄÄKIMINE

- Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest.
- Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega.
- Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi.
- Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemal, kuid võib vajada abi.
- Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu.

- Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.

KIRJUTAMINE

- Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast.
- Koostab lihtsaid isiklikke kirju.
- Oskab kasutada sidesõnu aga, sest, et jt.
- Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

GRAMMATIKA KORREKTSUS

- Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

9.4. Teemavaldkonnad

1) MINA JA TEISED

Võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen tugev/nõrk (sama teiste kohta); iseloomu kirjeldav sõnavara; kehaosad, kuidas olla terve, kergemad terviseprobleemid (peavalu, palavik jmt); suhted sõprade ja lähikondlastega: nt sõprus- ja armastussuhted ja nendega seonduvad probleemid.

2) KODU JA LÄHIÜMBRUS

Kodu/elukoha sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; elukoha kirjeldus (maja, tuba jmt); kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine, pereliikmete kodused tööd ja tegevused.

3) KODUKOHT EESTI

Eesti lühikirjeldus (riigikord, naaberriigid jmt), põhiline sümboolika (lipp, rahvuslill ja,-lind jmt), põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt) ja kultuuritavad (laulu- ja tantsupeod jmt); mõned tuntumad Eesti vaatamisväärsused; linna- ja maaelu kirjeldav sõnavara; ilmastikunähtused; käitumine ja tegevused looduses eri aastaegadel; loodusrikkused (mets, puhas õhk, vesi, loomad jmt) ja nende hoidmine linnas ja maal (prügiliigid, materjalid, taaskasutamise võimalused jmt).

4) RIIGID JA NENDE KULTUUR

Õpitava keele riigi/riikide olulisemad sümbolid, põhilised tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keelega seotud kultuuriruumi kuuluvate riikide lühitutvustus (pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt); Eesti naaberriigid ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvused ja keeled.

5) IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ

Tee küsimine ja juhatamine (parem/vasak pool, otse jmt), transpordivahendid; koolitee ja koolipäeva kirjeldus; kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan, koolivaheajad; toiduained, tervislik toiduvalik, igapäevane hügieen; sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, transport jmt) ja helistamine; tuntumad ametid, nendega seotud tegevused, edasiõppe võimalused (koolitüübid jmt).

6) VABA AEG

Huvid (sport, filmid, raamatud, kollektioneerimine, reisimine jmt); erinevad vaba aja veetmise viisid (ükski, sõprade, pereliikmetega jmt), eelistuste põhjendamine; erinevad spordialad, kirjanduse-, kunsti- ja muusikaliigid; erinevate kultuuride eripära mõistmine ja kooseksisteerimise aktsepteerimine/mõistmine; meediavahendid (ajakirjandus, raadio, televisioon, Internet) ja nende eakohased kasutamismõisted, meediavahenditest saadav kasu ja võimalikud ohud; erinevate reklaamtekstide mõistmine tarbija seisukohast.

9.5. Kursuste õpitulemused ja õppesisu

9.5.1. I-II kursused (10. klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb väga aeglaselt ja selgelt sidusalt kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid;
- 2) reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised);
- 3) on omandanud esimesed teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
- 4) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 5) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 6) oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale);
- 7) oskab kasutada sõnaraamatut (õpikut);
- 8) oskab tervitada ja pöörduda kaasvestleja poole;
- 9) mõistab sõnu, fraase ja lauseid nt ajaleheteadetest mõne linna või muu koha uudise sisu;

10) oskab lühidalt kirjeldada ennast, oma välimust, oma peret või klassi.

Õppesisu

- Mina ja teised. Enese ja kaaslaste tutvustus; Nimi, vanus, rahvus.
- Kodu ja lähiümbrus. Pereliikmed ja sugulased, pereliikmete tegevusalad; kodu asukoht.
- Kodukoht Eesti. Riik, pealinn, rahvused; aastaajad ja ilm.
- Vaba aeg. Lemmiktegevused ja eelistused.
- Igapäevaelu. Õppimine ja töö: kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Õppetegevused

I ja II kursused saksa keeles annavad algteadmised saksa keelest ja saksa keelt kõnelevatest maadest. Saksa keele tund on üles ehitatud alati eelmise tunnimaterjali kordamisele kas suulises või kirjalikus vormis. Tunnis toimub lugemine, teksti tõlkimine, küsimuste esitamine. Tehakse rühmatööd õpetaja poolt antud teemal. Sõnade tundmise kohta võib õpetaja koostada testi.

Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:

- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- häälega lugemine;
- õpikusõnastiku kasutamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstis.

9.5.2. III-IV kursused (11. klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb ära ja oskab nimetada riigi selle kirjeldust kuulates;
- 2) oskab nimetada riike, kus räägitakse saksa keelt;
- 3) oskab pöörduda lihtsate küsimustega arsti poole enda tervisliku seisundi kohta ja anda lihtsaid vastuseid küsimustele enda tervise teemal;

- 4) oskab kirjeldada oma füüsilist olekut ja enesetunnet;
- 5) oskab kasutada sõnaraamatut (õpikut);
- 6) töötab õpetaja juhendamisel, paaris või rühmas;
- 7) saab aru lihtsast ja lühikesest telefonikõnest, oskab vastata küsimustele kohtumispaiga ja kellaaegade kohta;
- 8) saab aru lühikesest lihtsast teatest nt e-kiri, ilmateade;
- 9) oskab täita lihtsat küsimustikku.

Õppesisu

- Riigid ja nende kultuur. Saksa keelt kõnelevad riigid. Riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed;
- Igapäevaelu. Tervis. hügieeni- ja toitumisharjumused ning tervislik eluviis, suhtlemine teeninduses ja arsti juures;
- Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

Õppetegevused

Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist.

9.5.3. V-VI kursused (12. klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) mõistab lihtsaid teateid ja vestlusi tuttavatel teemal nt reisisihi ilma kohta;
- 2) loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, - küsimustikud, - teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo;
- 3) oskab lühidalt rääkida oma koolivaheaja plaanidest;
- 4) oskab esitada lühikesi lihtsaid kirjeldusi eesti- ja saksakeelsete riikide kohta;
- 5) oskab kirjutada lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest;
- 6) oskab koostada lühikesi tekste oma vaba aja tegevuste kohta;
- 7) abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku;
- 8) seab endale õpiesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu

- Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled.
- Igapäevaelu.
- Õppimine ja töö. Suhtlemine teeninduses, kaubanduses, reisibüroos.
- Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

Õppetegevused

Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskuse arendamiseks suunatakse õpilast lugema internetist kättesaadavate meediaväljaannete lihtsamaid tekste (artiklid) ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega.

Osaoskuste arendamiseks võib valikuliselt kasutada:

- laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- mudeli järgi kirjutamine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

9.6. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse kooli õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnates kasutatakse hindeid ning suulisi või kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud.

Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Eesmärgiks on kõikide keele alaoskuste hindamine. Hindamise aluseks on 5 saksa keele õpioskust: kuulamine, lugemine, keelekasutus (grammatika), kirjutamine, kõnelemine.

- Hinde „5“ (väga hea) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on täiel määral õppekava nõuetele vastav (90-100% maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „4“ (hea) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb väiksemaid eksimusi (75-89 % maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „3“ (rahuldav) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu (50-74% maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „2“ (puudulik) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on osaliselt vastav õppekava nõuetele, kuid esineb olulisi puudusi ja vigu (20-49% maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „1“ (nõrk) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitatu) või kirjalik töö ei vasta õppekava nõuetele (0-19% maksimaalsest punktide arvust).

Iga kursuse lõpus saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

10. VALIKÕPPEAINE A2-KEELEOSKUSTASEMEL VÕÕRKEEL - PRANTSUSE KEEL (C-VÕÕRKEEL)

10.1. Õppe-eesmärgid

Valikainega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab toime tulla teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades võõrkeelt emakeelena kõnelejaga;
- 2) mõistab ja väärtustab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ja oskab suhtluses
- 3) sellega arvestada;
- 4) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 5) omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused. 10 – 12 klass.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

prantsuse keele kursuste õpetamisel taotletakse gümnaasiumi õppekava lisa 3.2. „Ainevaldkond võõrkeeled“ kirjeldatud ainevaldkonna pädevuste, üldeesmärkide ja õpitulemuste ning käesolevas ainekavas kirjeldatud ainealaste õppe- ja kasvatusesmärkide ja õpitulemuste saavutamist.

10.2. Valikõppeaine lühikirjeldus

Prantsuse keele kursus on kooli valikaine.

Prantsuse keelt õpitakse A1.1-A.1.2 keeleoskustasemel.

Õppijatele pakutakse gümnaasiumi jooksul 6 kursust:

- 10.klassis I ja II kursus,
- 11.klassis III ja IV kursus,
- 12.klassis V ja VI kursus.

Keeleõpe on allutatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on oluline eelkõige keele kasutamise oskus, mitte pelgalt keele struktuuri tundmine. Keeleline korrektsus kujuneb õppijal pikaajalise töö tulemusena.

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teadmiste ja info hankimiseks ja edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust.

Võõrkeelte integratsioon teiste õppeainetega ning õppimist toetava õpikeskkonna loomine aitavad suhtluspädevuse omandamise kõrval arendada ka maailmapilti, enesehinnangut ning väärtuskäitumist.

Prantsuse keel on enamikule õpilastest kokkupuude neljanda keele ja kultuuriga, mistõttu on prantsuse keele õppe olulisemaid ülesandeid äratada õpilastes huvi prantsuse keele ja kultuuri vastu ning tekitada keeleõppeks motivatsiooni.

Gümnaasiumis kolmanda võõrkeele õppimises on teemade käsitlemisel lähtepunktiks „Mina ja minu lähiümbros”. Teemasid käsitletakse erinevatest teemavaldkondadest. Teemade käsitlemisel lähtutakse õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

10.3. Gümnaasiumi õpitulemused (A1)

Valikõppeaine lõpus õpilane:

- 1) mõistab lihtsate vestluste, sõnumite ja tekstide sisu õpitud temaatika piires;
- 2) saab hakkama igapäevastes lihtsates suhtlusolukordades, tuginedes õpitud kultuuriteadmistele;
- 3) koostab lihtsaid tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu;
- 5) kasutab võõrkeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, Internet) vajaliku informatsiooni leidmiseks;
- 6) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 7) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	A1.1	A1.1	A1.1	A1.1
hea õpitulemus	A1.2	A1.2	A1.2	A1.2
väga hea õpitulemus	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1

Osaoskuste õpitulemused on esitatud keeleoskustasemete tabelis (vt Võõrkeelte valdkonnakava), lähtudes keeleoskustasemete kirjeldustest Euroopa keeleõppe raamdokumendis.

10.4. Õppetegevused

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpilast suunatakse või talle soovitatakse kuulata internetist õpitavas keeles laule või muid audiomaterjale.

Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega).

Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist.

Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisostust, kasutades erinevaid keeleregistreid.

Erinevate ülesannete käigus tehakse paaris- ja rühmatööd, otsitakse teavet Internetist jmt, Individuaalselt, paaris või grupitööna koostatakse/teatakse väikeprojekte või ettekandeid. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused. Õpilane õpib kasutama võõrkeelseid teatmeallikaid (sõnaraamat, internet).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keelte vahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust.

10.5. Kursuste õpitulemused ja õppesisu

10.5.1. I KURSUS (10. klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb väga aeglaselt ja selgelt sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid;
- 2) reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised), on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
- 3) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 4) oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale);
- 5) oskab kasutada sõnaraamatut (õpikut).

Õppesisu

- Mina ja teised. Enese ja kaaslaste tutvustus; Nimi, vanus, rahvus.
- Kodu ja lähiümbrus. Pereliikmed ja sugulased, pereliikmete tegevusalad; kodu asukoht.

- Kodukoht Eesti. Riik, pealinn, rahvused; aastaajad ja ilm.
- Vaba aeg. Lemmiktegevused ja eelistused.

Õppetegevused

I kursus annab algteadmised prantsuse keelest ja prantsuse keelt kõnelevatest maadest. Tunnis toimub lugemine, teksti tõlkimine, küsimuste esitamine. Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega. Õpilased kasutavad inglise keele õppimisel omandatud õpioskusi ja -strateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:

- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- häälega lugemine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

Osaliselt on õppetund on üles ehitatud a eelmise tunnimaterjali kordamisele kas suulises või kirjalikus vormis. Igas tunnis õpitakse juurde uusi sõnu.

10.5.2. II KURSUS (10.klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) oskab tervitada ja pöörduda kaasvestleja poole;
- 2) mõistab sõnu, fraase ja lauseid nt ajaleheteadetest mõne linna või muu koha uudise sisu;
- 3) oskab lühidalt kirjeldada ennast, oma välimust, oma peret või klassi;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
- 5) töötab õpetaja juhendamisel paaris või rühmas.

Õppesisu

- MINA JA TEISED: enese välimuse kirjeldus, viisakusväljendid (kellele mida ja kuidas öelda, kuidas käituda).
- KODU JA LÄHIÜMBRUS: kodukoha pärimused, traditsioonid ja kombed.
- KODUKOHT EESTI: Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

- RIIGID JA NENDE KULTUUR: õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kumbed, mõned tuntumad sündmused.
- IGAPÄEVAELU: ÕPPIMINE JA TÖÖ: kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

Õppetegevused

Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete häälduharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega. Õpetaja suunab õpilasi omavahel arutama erinevate riikide kultuuritavasid. Õpetaja võib õpilastele anda erinevad rollid. Õpilased kasutavad inglise keele õppimisel omandatud õpioskusi ja -strateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks võib kasutada:

- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- õpikusõnastiku kasutamine.

10.5.3 III KURSUS (11.klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb ära ja oskab nimetada riigi selle kirjeldust kuulates;
- 2) oskab nimetada riike, kus räägitakse prantsuse keelt;
- 3) oskab pöörduda lihtsate lausete, küsimustega teenindaja poole, saab aru lihtsatest soovitudest;
- 4) oskab lühidalt ja lihtsalt kirjeldada Prantsusmaa ja/või muu riigi tuntumat kohta;
- 5) oskab pöörduda lihtsate küsimustega arsti poole enda tervisliku seisundi kohta ja anda lihtsaid vastuseid küsimustele tervise teemal;
- 6) oskab kirjeldada oma füüsilist olekut ja enesetunnet;
- 7) oskab kasutada sõnaraamatut (õpikut);
- 8) töötab õpetaja juhendamisel, paaris või rühmas.

Õppesisu

- Riigid ja nende kultuur. Saksa keelt kõnelevad riigid. Riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed;
- Igapäevaelu. Tervis. hügieeni- ja toitumisharjumused ning tervislik eluviis, suhtlemine teeninduses ja arsti juures;
- Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

Õppetegevused

Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased õpivad kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.

Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist.

10.5.4. IV KURSUS (11.klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) saab aru lihtsast ja lühikesest telefonikõnest, oskab vastata küsimustele kohtumispaiga ja kellaegade kohta;
- 2) saab aru lühikesest lihtsast teatest nt e-kiri, ilmateade;
- 3) oskab täita lihtsat küsimustikku;
- 4) oskab kirjutada küllakutset sõbrale;
- 5) seab endale õpieesmärged ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu

- Kodukoht Eesti. Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümbolika, tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled.
- Igapäevaelu.
- Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

Õppetegevused

Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased õpivad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega. Õpilased kasutavad inglise keele õppimisel omandatud õpioskusi ja -strateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse valikuliselt:

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- mudeli järgi kirjutamine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

10.5.5. V KURSUS (12.klass)

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) mõistab lihtsaid teateid ja vestlusi tuttavatel teemal nt reisisihi ilma kohta;
- 2) loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, - küsimustikud, - teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo;

- 3) oskab lühidalt rääkida oma koolivaheaja plaanidest;
- 4) oskab esitada lühikesi lihtsaid kirjeldusi eesti- ja prantsusekeelsete riikide kohta;
- 5) oskab kirjutada lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest;
- 6) oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste oma vaba aja tegevuste kohta;
- 7) abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku;
- 8) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu

- Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled.
- Igapäevaelu.
- Õppimine ja töö. Suhtlemine teeninduses, kaubanduses, reisibüroos.
- Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

Õppetegevused

Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased õpivad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Teemade käsitlemisel pööratakse tähelepanu kultuuride tundmaõppimisele ja kõrvutamisele oma kultuuriga, rõhutades kõigi kultuuride omanäolisust ja väärtuslikkust. Õpilased mõistavad erinevaid kultuuritavasid ning oskavad neid arvestada. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ning arvestama erinevate seisukohtadega.

Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega.

Osaoskuste arendamiseks võib valikuliselt kasutada:

- laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- mudeli järgi kirjutamine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

10.6. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse kooli õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnates kasutatakse hindeid ning suulisi või kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Eesmärgiks on kõikide keele alaoskuste hindamine. Hindamise aluseks on 5 prantsuse keele õpioskust: kuulamine, lugemine, keeleteadmine (grammatika), kirjutamine, kõnelemine.

- Hinde „5“ (väga hea) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on täiel määral õppekava nõuetele vastav (90-100% maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „4“ (hea) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb väiksemaid eksimusi (75-89 % maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „3“ (rahuldav) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu (50-74% maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „2“ (puudulik) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus) või kirjalik töö on osaliselt vastav õppekava nõuetele, kuid esineb olulisi puudusi ja vigu (20-49% maksimaalsest punktide arvust);
- Hinde „1“ (nõrk) saab õpilane, kelle suuline vastus (esitatu) või kirjalik töö ei vasta õppekava nõuetele (0-19% maksimaalsest punktide arvust).

Iga kursuse lõpus saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.